Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 16 (15639) | 1981 оной январиин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГОНУУД

Партиин XXVI съездын урда тээхи тоосоото-һунгалтын кампани манай областной партийна организацида боложо дүүрэбз. Январиин 15—16-да областной XXXI партийна конференци эмхидхэлэй, үзэл сурталай-политическэ үндэр эдэбхиин оршон байдалда үнгэржэ, республикымнай коммунистнуудай түлөөлэгшэд тоосоото үе саг соо гаталһан замаа, туйлаһан амжалтануудаа согсолжо, саашанхи дабшалтынгаа дайшалхы зорилгонуудые хараалба. Партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэһэн тоосоото элидхэл дотор, элидхэл тушаа делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо гансашье тоосоото һүүлэй хоёр жэлэй бэшэ, харин бүхы табан жэлэй дүнгүүд шүүмжэлхыгөөр сэгнэгдээ.

Конференциин делегадууд республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Сагановай «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай» элидхэл зүбшэжэ, партиин энэ түүхэтэ документые үнэн зүрхэнһөө бүримүһэн һайшааба. Элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэгшэд республикын арадай ажахые хүгжөөхэ, партийка-эмхидхэлэй, үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха талаар олон тоото гүнзэгыгөөр бодомжологдоһон дурадхалнуудые оруулаа.

Үндэр эдэбхиин оршондо конференциин делегадууд областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органууд-ые һунгаа. Буряад орон соогоо баатарлиг ажалаараа, нинтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададагаараа онсо шалгарһан нүхэдэй тус конференци дээрэ партиин XXVI съездын делегадуудаар һунгагдаба. Тэдэнэй тоодо БАМ-ай олон мянган барилгашадай түлөөлэгшэ В. И. Аксёнов, Улаан-Удын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай директор К. П. Альцман, Ажадай Улаан Тугай орденто авиационно заводой хүдэлмэришэн В. И. Бардунаев, Загарайн районой «Татарский ключ» түрхайн жолоошон П. И. Базыкин, Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай дуушан, РСФСР-эй арадай артист Д. Ц. Дашиев, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Социалис Ажалай Герой О. Э. Сангадиева, Улаан-Удын районой «Байгал» учхозой һаалишан Л. Н. Седых, Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхозой директор Д. Ц. Цыденжапов болон бусад, хамта дээрээ 15 хүн партиин дүндэдэ хүралдаанда хабаадаха үндэр хүндэдэ хүртэбз.

Республикымнай партийна организациин үмэнэ харюусалгатайшье, орёошье зорилгонуудтабигдана гээд конференци тэмдэглээ, КПСС-эй октябриин (1980 он) Пленумэй шийдхэбэринүүдые, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежневэй тобшолол, заабаринуудые бэелүүлжэ, партиин XXVI съездые үгтаха гээшэ бүхы областной партийна организациин гол зорилго мүн болоно.

КПСС-эй Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» байгша оной январиин 9-дэ абтаһан тогтоолые урма баяртайгаар угтажа, тэрэнние жэншэдгүй бэелүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар саашадань дээшэлүүлхэ, ажахын һалбари, предприятиа, барилга, колхоз болон совхоз бүхэнэй түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө республикын партийна организацинууд эмхидхэлэй болон политическэ асари ехэ хүдэлмэри абуулха зэргэтэй.

Үйлэдбэреэ шэнэлэн һэльбэжэ, шэнэ зүбсэг хэрэгсэлнүүдые, эрдэм, техникын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи хэрэглэжэ, үйлэдбэриин арга боломжо, нөөсэнүүдые түүхий эд болон материалнуудые хүсэд дүүрэнээр ашаглажа, промышленна продукци үйлэдбэрилгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ эрилтэ областной партийна конференци партийна, совет эмхинүүдэй, министерствэнүүд болон зургаануудай, ажалша коллективүүдэй үмэнэ табяа.

Ажалай эмхидхэл нарижуулха, үйлэдбэриндэ оньһожоруулга болон автомат оной арганууде нэбтэрүүлхэ, бригадна арга гурим үргэнөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин, ажабайдалай зохистой эрхэ байдал хангаха шухала гээд тэндэ тэмдэглэгдэ. Продукциин шанарые хүтэлбэрилгын хипаха комплексно системэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, эрхим шанарай продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохо зорилго хурсаар табигдана. Түсэбэлгые болон ажахы эрхилэгые нарижуулха, шэнэ гуримда предприятинуудые саг болзортонь, һайн бэлэдхэлтэйгээр оруулха хэрэгтэй. Нютагай промышленностин үйлэдбэриин баазые саашадань үргэлдхэхэ, промышленна эд бараа ехээр бүтээн гаргалгада нютагай арга боломжуудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гээд конференциин делегадууд һанамжилаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине саашадаа тогтуурилгаар хүгжөөхэ, ашаг үрьень нэмэгдүүлхэ гээшэ областной партийна организациин гол зорилгонуудай нэгэн мүн. Энэ зорилго бэелүүлхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай эрмэлзэл оролдолгые, бүхы хүсэ шадалые газар тариалангай, маласа, илангаяа ороо̀но, тариа, хартаабша, овощ болон малай тэжээл ехээр хүлэалгада элсүүлхэ, хүдөө нютагуудта гэр байра болон социально-соёлой барилга үргэдхэхэ шухала байна. Ажахы бүхэндэ хүрьһэ хамгаалха онол арганууде, мелиорациин арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, уһалагдадаг газарай ашаг үрьень дээшэлүүлхэ, һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэхэ, техникэ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха гээшэ хүдөөгэй коммунистнуудай нангин уялга мүн.

Республикын мал ажалые тэжээлээр ядамагүй хангахын түлөө партиин ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй эрилтэтэй зохилдуулан, тэжээл бэлэдхэлэй тусхай мэргэжүүлэгдэһэн һалбари байгуулжа, тэжээлэй элдэб зүйлнүүдэй тарилгые үргэдхэхэ, ажахы бүхэндэ шэнэ технологёор эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг хангахаар хараалагдана.

Табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ энэ жэлэй үбэлжэлтэ эмхитэйгээр, гарзагүйгөөр үнгэргэлгэ тон ехэ удха шанартай. Малай үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мяхалиг мал, хоннды шахаха талаар ажахынууд хоорондын хамжалга хүгжөөхэ, шэнэ эр баригдаһан һү һаалын, гахай шахалгын, шубуу үсхэбэрилгын комплексноуудые проектээр хараалагдаһан хүсэ шадалдань хүргэхэ, эрдэмэй туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ — эдэ бүхы асуудалнуудаа мүнөө эрид шууд шийдхэгдэхэ ёһотой гээд конференциин делегадууд тэмдэглэв. Ажахы бүхэндэ үйлэдбэрнин фондануудые, материальна, мүнгэ зөөрнин болон ажалай нөөсэнүүдые дүүрэнээр, зүбөөр ашаглаха, ажахы доторой тоосоо, ажалай эмхидхэл болон түлбэри гуримшуулха, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха асуудалнуудта хүдөө ажахын органууд, мэргэжүүлэгдэһэн нэгэдэлнүүд бүхы анхаралаа хандуулхаар уялгалагдаба. Эдэ хойшолуулашагүй асуудалнуудые нэн түрүүн олон тоото мэргэжэлтэд, хонишод, һаалишад, малшад, механизаторнууд шийдхэхэ, тиимэһээ тэдэ бүгэдэндэ ажалай болон ажабайдалай зохид эрхэ байдал хангаха, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдөөр дүршэлтэй мэргэжэлтэдые томилхо, хүдөө ажахын үйлэдбэрине эмхидхэгшэд болохо мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ шухала гээд конференци дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Капитальна һомолого зүбөөр түсэблэжэ, түгэсхэгдөөгүй барилгануудай тоо үсөөрүүлхэ, барилгын индустриин болон барилгын материалнуудай промышленностин баазые түргэнөөр хүгжөөхэ, шэнэ материалнуудые хэрэглэхэ эрилтэнүүдые үе сагнай табина. Барилгын шанар һайжаруулха, хото, городуудай, һуурин тосхонуудай шэнжэ шарайе уран гоёор зохёон бодхоохо, барилгашан мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулха шухала, барилгын талмай бүхэндэ ажалай журам шангадхаха, бригадна подрядай гуримаар барилга эрхилэлгые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго хараалагдаа.

Республика доторнай бүхы зүйлэй транспорт, хэлхеэ холбоон хурдан түргэнөөр хүгжэхэ. Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ бүри һайн шанартайгаар хангагдаха болоно.

Областной партийна конференци республикын эрдэмтэдэй, һуралсалай зургаануудай, соёл культурын, элүүрые хамгаалгын ажалтанай үндэр уялганнуудые тодорхойлоо.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй хүдэлмэрнин шийдхэхы удха шанартай байхань элитэ. Ажалшадые марксизм-ленинизмын һургаалда, совет Эхэ орондоо, арадуудай хани барисаанда үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ, политическэ һуралсалай, үзэл сурталай, ойлгуулажын хүдэлмэриин шанарыень дээшэлүүлхэ тухай олон дурадхалнуудые конференциин делегадууд оруулһан байха юм. Партиин XXVI съездын шийдхэбэринүүдые олонитын дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ үзэл сурталшадай бүхы дүй дүршэл, онол шэнжэбэри дүүрэнээр элсүүлэгдэхэнь лабтай.

Республикымнай партийна организаци ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл, хүсэл зориг бадаруулдаг һайн һайхан заншалтай. Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ, ажалай түрүшүүлэй үльгэр жэшээе бултанай туйлалта болгохын түлөө тэмсэл коммунист бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн. Хүн зонние нинтэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ ажалша коллективүүд горитой хубитаяа оруулха болоно. Улаасхоорондын шахардуу байдалые анхаралдаа абажа, ажалшадые политическэ һэримжэтэйгээр, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэлдэ ходоодоо бэлэн байхаар хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Энэ дайшалхы зорилгонуудые бэелүүлхэдэ соёлой эмхи зургаануудууд, зохёохы ажалтанай холбоонууд, олонинтэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд горитой хубитаяа оруулха болоно.

Областной XXXI партийна конференциин шийдхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикымнай партийна организаци бүхэн эмхидхэлэй бэхижүүлжэ, парти доторхи журамаа шангадхажа, өөрынгөө зэргэнүүдтэ хүдэлмэришэн ангиин, хүдөөгэй тарыашадай, ажалша интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые жагсаажа, Советскэ Союзай Коммунис партиин дайшалхы отрядуудай нэгэн байһаная ажал хэрэгүүдээрээ гэршэлжэ, КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шийдхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, оюун бодолоо, баян дүй дүршэлөө элсүүлхэл!

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ Улаан-Удын трикотажна фабрикада арба гаран жэлдэ хүдэлжэ байһан утаһа орёогшо Евдокия Федоровна Перелыгина дүй дүршэлөөр баян һурган хүмүүжүүлэгшэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Ф. Перелыгина залуу хүдэлмэрилэгшэ Лариса Дроздада зүбшэл, заабари үгэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭХЭ

«Зырянский» совхозой шахамалнуудай фермын малшад шэнэ жэлые ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтаа. Леонид Андреевич Тарасовай хүтэлбэри доро ажаллажа байһан үхэршэд — Ленинэй орденто Павел Антонович Колмаков, Владимир Павлович Неродов, Владимир Николаевич Младцев болон Владимир Николаевич Неродов гэгшэд харуулһалжа байһан һүрэг шахамалнуудаа һайнаар эдэелүүлһэнэй ашаар декабрь һарада тус бүриннь шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 граммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Тиигэжэ үхэр бүхэнөө 360 килограммһаа доошо бэшэ болгоод, шэнэ табан жэлэй тоосоогоор түрүүшын 80 толгойень тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр гүрэндэ тушааһан байна.

Мүнөө тэдэнэр үлэһэн шахамалнуудайнгаа шэгнүүрые тус бүридэнь 400 килограммда хүргэжэ, бэлэдхэлэй пунктда тушаахаар зоригжонхой.

Алдарта партиингаа ээлжээтэ съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр совхознай гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ.

М. СПИРИДОНОВ,
Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой ахамад инженер.

ШАНАРТАЙГААР БЭЛДЭНЭ

Хабарайнгаа тарилгада хабаадуулагдаха бүхы машина, техникэеэ богони болзорто һайн шанартайгаар заһабарилха тушаа республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хэжэнгын районой «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй уряае һайшаан дэмжэһэн Хамниин совхозой механизаторнууд энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ эмхитэй һайнаар ябуулна. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 7 трактор, 11 сеялкэ заһабарилагдаад, хадагаламжада табигдаад байна. Тус совхозой механизаторнууд машина, техникээ февралиин 10 болотор сүм заһабарилжа дүүргэхэ хүсэлэнтэй юм. Тиимэһээ заһабарилгын бригадануудай дунда мүрысөөн улам эршэдэжэ, эрхимлэгшэд олошоржо байнаар.

Г. ОЧИРОВ.

Захаамин.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРһӨӨ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Хүдэриин тоһоной заводой мастер Валентина Мижитовна Жигмитовагай даадаг бригадын хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлдэ эршэтэйгээр хүдэлжэ, түсэбөө болзорһоонь үрид үлүүлэн дүүргэһэн юм. Бригадын гэшүүд Нина Денисовна Шайдорова, Гармасу Нимаевна Сономова гэгшэд тоһо, сыр, творог гэхэ мэтэ эдеэ үйлэдбэрилхэ технологи һайнаар шудалһан тула голодоһотой продукци нэгэтэшье гарганагүй.

Мүнөө В. М. Жигмитовагай ударидадаг бригадын гэшүүд КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, февралиин 23-най үдэр хүрэтэр байгша оной түрүүшын хоёр һарын түсэб бэелүүлхын тула шэнэ жэлэй эхинһээ эршэтэйгээр ажаллана.

Е. СУРМАЧ.

УЯЛГАНУУДАА ТОДОРХОЙЛБО

Баргажанай районой киносетиин коллектив үнгэрһэн жэлэй һүүлшын һарада эршэтэйгээр хүдэлжэ, түсэбөө болзорһоонь үрид бэелүүлһэн тухайгаа мэдээсэһэн юм. Хамтын амжалтада киномеханигууд Е. Л. Дамбаева, А. С. Балуева, В. А. Белькова, Г. Саган, В. К. Кожевин гэгшэд горитойхон хубитаяа оруулһан байна. Тэдэнэр декабрь һарын түсэбые тустаа 123—186 процент дүүргэжэ шадаа.

Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ районой киносетиин хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан боложо, киносетиин хүдэлмэрилэгшэд байгша оной үнгэрсэн зорилгонуудые тодорхойлжо, социалис уялганнуудые абаба. Тиигэжэ тэдэнэр 1981 оной түсэб декабриин 20-до дүүргэхэ зорилго урдаа табиба.

Д. ТУМАНОВ.

ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ХЭМЖЭЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

АШХАБАД (ТАСС). Арбадахи табан жэлдэ Туркменистанай ажалшад экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Туркменистанай Коммунис партиин ээлжээтэ XXII съезд эндэ болобо.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд нэрьемэ альга ташалган доро һүнгаа.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд, «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай ба республикын партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэлнүүд, Туркменистанай Компартиин хүтэлбэрилхы органууде, мүн КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдаба.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров тоосоото элидхэл хээ. Тоосоото үе Туркменистанай ажалшадай ажабайдалда шухала шата болоһон байна. Бүхы политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри КПСС-эй XXV съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шийдхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ зорюулагдаба. Арбадахи табан жэлдэ республикын үйлэдбэриин хүсэн нилээд ургаа. Табан жэл соо 5 миллион 700 мянган тоннохоо дээшэ хлопок гүрэндэ худалдагдаа. Энэнь даабариһаа нилээд ехэ болоно. Хүн зоной бодото олзо ургаа.

Партийна ба гүрэнэй журамые бэхижүүлгэдэ, партийна болон совет органуудай хүдэлмэриин гуримые һайжаруулгада, дутуу дундануудые шүүмжэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаба.

Туркменистанай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые делегадууд шагнаһан байна.

Туркменин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ч. С. Каррыев партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект болон республикын партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл хээ.

КПСС-эй XXV съездын шийдхэбэринүүдые, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын дүнгүүдые үгэ хэлэгшэд али бүхы талаһаань шэнжэлһэн байна.

Туркменистанай Компартиин хүтэлбэрилхы органууд, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадууд һунгагдаба.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай пленум боложо, М. Г. Гапуров ЦК-гай нэгэдэхи секретарьяар һунгагдаа.

ЭСЭГЭ ОРОНОЙ АША ТУҺАДА

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). КПСС-эй Ленинградска областной организациин XXV тоосоото һунгалтын конференци боложо дүүрэбз. Эхэ оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгэдэ, арад зоной ажаһуудалые улам һайжаруулгада ехэ хубитаяа оруулхые шийдэнхэй байһанаа Ленинградай болон областиин ажалшад мэдүүлбэ.

КПСС-эй Ленинградска обкомой болон шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд, мүн СССР-эй хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ хотын болон областиин ажалшад КПСС-эй дотсодын болон гадаадын сэсэн мэргэн политикые, партиин Центральна Комитедэй, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрогой залан сэхэ ажал ябуулгые нэгэн һаналтайгаар һайшаана гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар тогтоолнууд абтаа.

Областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органууд, партиин XXVI съездэ хабаадаха делегадууд һунгагдаа.

КПСС-эй обкомой январиин 17-до болоһон пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Г. В. Романов обкомой нэгэдэхи секретарьяар һунгагдаһан байна.

Эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн хуралдаанда хабаадагшадта

Хүндэтэ ханинар!

Эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө залуушуул болон студентнэрэй бүхэдэлхэйн хуралдаанда хабаадагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб. Элдэб политическэ болон үзэл сурталтай залуушуулай түлөөлэгшэдэй иимэ үргэн ехэ уулзалгые, эб найрамдалай ба дайнай аюул зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан уулзалгые зарлалга бүхы хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байдаг асуудалнуудта залуу үетэнэй харюусалгатайгаар хандалгын баяр түрүүлмэ гэршэ жэшээ болоно.

Дэлхэй дээрэхи мүнөөнэй үйлэ хэрэгүүд хүнэй һанаае зобоонгүй байжа шадахагүйл. Үнгэрһэн арбан жэлдэ арадуудай ба үрэнүүдэй хоорондо үгээ ойлголсолые, этигэл найдалые, амгалан ёһоор харилсан ажаллалгые хүгжөөлгын замда туйлагдаһан бүхы һайн юумые бүрүү һүргэхын тула милитаризмын, эзэрхэг түримхэй яб; улгын, дарлалта мүлжэлгын хүсэнүүд аюул тохёолдуулжа байна. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга ехэ түбэгтэй болонхой. Инмэ ябадалые зогсоохоһоо, хүн түрэлтэнние урршаг түбэгтэ оруулхагүйһөө, шахардуу байдал һуларуулгые хангахаһаа, саашадаа бата, үнэн зүб, демократическа эб найрамдал хангалгын замаар дабшахаһаа үндэр ехэ, бүри һайн һайхан уг зорилго гэжэ байхагүй.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гар табигдаһан Финляндиин ниислэл — Хельсинки хотодо эб найрамдалай тала баридаг залуушуулай бүхэдэлхэйн слёдые таанадай үнгэргэжэ байһантнай һүлдэ ехэтэйл.

Энэ түүхэтэ документые политическэ байдалда бодотоор бэелүүлгэдэ залуушуул ехэ хубитаяа оруулжа шадаха, оруулхашье ёһотой. Мүнөө эб найрамдал хүсэхэ гээшэ бага — эб найрамдалые хамгаалха, тэрэнэй түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй, залуу наһанһаа хойшо манай түби дэлхэй дээрэ амгалан тайбанаар, хани барисаатайгаар ажаһуужа һураха хэрэгтэй. Энэнь элдэб хараа шэглэлтэй залуушуулай эмхинүүдэй үргэн ехэ харилсаанда нэн түрүүн нүлөөлхэ уялгатай бшуу.

Эб найрамдал хангахын, амгалан гуримаар зэргэ оршон һуулгын гол ёһонуудай илан мандахын түлөө тэмсэл хадаа Советскэ Союзда хододоо шухала удха шанартай зорилго болодог байгаа, саашадаашье болохо юм. Адли тэгшэ эрхын, нэгэ нэгэнэйнгээ аюулгүй байдалые хангалгын гол ёһые нариннаар сахижа, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гээшэ дайнай аюул зайсуулан сараха бодолтой һайн ори ганса харгы зам болоно гэжэ тоолонобди.

Манай орон зонхилолгын, эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүүцэгэр, арадуудай сүлөөтэ ба бэеэ дааһан хүгжэлтын түлөө, уласхоорондын түгшүүрилые үүдхэдэг бүхы асуудалнуудые үнэн зүбөөр политическэ аргаар гуримшуулхын түлөө тэмсэдэг байгаа, мүнөөшье тэмсэнэ.

Танай хуралдаан буу зэбсэг бүтээн гаргалгада эсэргүүцэгэдэ, буу зэбсэгүүдые хуряахын, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хүдэлөөндэ дэлхэйн залуушуул болон студентнэрые хабаадуулгые эдэбхижүүлхын тула шухала нүхэсэл болохо байна!

Энэ тэмсэлдэ амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
У К А З

НҮХЭД С. В. ЗАМОРА БА В. П. СЕЛИВАНЧУК ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАНАЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республика дотор капитальна барилга хэхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата барилгашанай** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Замора Степан Викторовичтэ — «Востоксибэлектросетьстрой» трестын № 30 оньһожоруулагдамал колоннын ахамад инженер.

Селиванчук Василий Петровичто — «Востоксибэлектросетьстрой» трестын № 30 оньһожоруулагдамал колоннын бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной январиин 13.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
У К А З

НҮХЭД М. Я. МЕТЕЛКИНА, Э. Д. ЦЫДЕНОВ ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ УРАН ЗУРААШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Уран зурагай искусствын хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй арадай уран зураашын** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Метелкина Мария Яковлевнада — уран зурааша, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша.

Цыденов Эрдэни Дамбасвичта — скульптор, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной январиин 15.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
У К А З

«ВОСТОКСИБЭЛЕКТРОСЕТЬСТРОЙ» ТРЕСТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Жиганурова Тамара Минировнае — хабсаргамал түмэр бетоной заводой кранай машинист.

Попов Петр Андреевичые — автотранспортна конторын начальник.

Пряничников Владимир Ивановичые — хабсаргамал түмэр бетоной заводой токарь.

Розенталь Анатолий Михайловичые — автотранспортна конторын слесарьнүүдэй бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной январиин 13.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
У К А З

НҮХЭР А. П. РОМАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогые барилгада ехэ хубитаяа оруулһанайнь, ниитын эдэбхитэй ажал ябуулгынь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Транспортна барилгын министерствын «Нижнеангарсктрансстрой» гэжэ трестын ахамад инженер нүхэр **Романов** Александр Павловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной январиин 15.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСӨБ БҮГӘДӘ АРАДАЙ ХӘРӘГ

КПСС-ӘЙ ЦК-ГАЙ ПРОЕКТ ЗҮБШӘН ХӘЛСӘНӘБДИ

ГОЛ ШӘГЛӘЛӘӘ ГУРИМШУУЛХАБДИ

Мүнөө манай ажахын алишье бригада, фермэдэ ябажа гү, али айлнуудта орожо, хүн зонтой хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэй һанаа сэдьхэлые, ухаан бодолые эзэлхэ асуудал — партиин XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект болоно.

Энэшье огто гайхалтай бэшэ. Бодоод үзэе. Совет оромнай эдэ жэлнүүдтэ экономическа ба социальна талаараа али тухай ехээр хүргжэхэ, хүн зоноймнай һуудал байдалай, соёл-гэгээрэлэй хэды ехээр һайжарха байһаниие проектын мэдүүлэл, мүр бүхэндэ элихэнээр харанабди, энээндэ бүхы сэдьхэл зүрхэнһөө урмашан баясанабди.

Гэхэтэй хамта, энэ асари ехэ программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн, коллектив бүхэн өөрынгөө хубитые оруулха байһанаа баһал гүйсэд ойлгоно ха юм даа.

Һаяшаг совхозой һаалиин комплекснуудта, гахайн фермэнүүдтэ, машина, трактораай мастерскойдо олон хүнэй хабаадалгатай сүглаанууд болоо һэн. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тэндэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Олохон малшад, гахайшад, зооветмэргэжэлтэд үгэ хэлэхэдээ, ажахынгаа гол һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ, илангаяа адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар юу хэхэ ёһотойбибди, ажалдамнай ямар дутуу дунданууд бииб гэжэ өөһэдынгөө һанажа, бодожо ябаһан юумэнүүдые хэлээ. Илангаяа мал ажалда бии байһан дутагдалнуудые түргэн усадхаха, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, үйлэдбэридэ шэнэ түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ тухай олон һанамжанууд хэлэгдээ.

Жэшээлхэдэ, Фофоновско фермын түрүү һаалишан, жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа дээшэ һу һаадаг Л. А. Изюрьева нигэжэ хэлээ: «Манай үнеэд үүлтэрээр муу бэшэ, тэдэмнай үбһэ тэжээлээршье дуталданагүй. Теэд һу һаалимнай түргэн дээшэлнэгүй. Үнеэн бүриһөө жэлдээ 3000 килограмм һу һаадаг хүнүүднай олошорхын орондо улам үсөөржэ байна. Һу һаалиие дээшэлүүлхэ тушаа шухала хэмжээ абаха саг ерээ».

Энэ ажаглалтань тон зүб. Манай совхоз үниннөө хойшо һу һаалинн мал болон гахай үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэйгээр мэргэжэһэн, энэ талаараа район, республика дотороо эгээл томо ажахынуудай нэгэн гээшэ. Тусхайлбал, ажахын фермэнүүдтэ бүхыдөө 1027 үнеэд тоологдоно. Жэлдээ 30 мянга үлүүтэй центнер һу түрэндэ худалданабди. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилгэ урда табан жэлэйхинээ 17 процентээр ехэ болоо. Манай түрүү һаалишад Л. А. Изюрьева, А. С. Кострикова, А. Е. Балдакова гэгшэд үнеэн бүриһөө жэлдээ 3000 килограмм һу һаадаг болонхой.

Хэды тиигэбэшье гол һалбаридамнай түйлагдаһан зарим тэды үрэ дүн бидэнэй һанаае яашье амаруулнагүй. Бүри хэдэн жэлэй саада тээ совхоздо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2400 килограммһаа дээшэ һүн һаагдадаг болоһон юм. Теэд энэмнай саашадаа өөдөө болохоёо болишонхой.

Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ ажахыда үнеэн бүриһөө ороёдоол 2300 гаран килограмм һүн һаагдаа. Тэрэнһээ уламжалан, һу абаха, түрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ шадаагүйбди. Энээнтэй хамта абтаһан һүнэй өөрынь үнэ сэн бии гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Бүри юһэдэхи табан жэлдэ бидэ жэжэ фермэнүүдые томодхоод, зарим отделениүүдээ зохихо руунь мэргэжүүлжэ эхилһэн байгаабди. Жэшээнь, дүрбэн отделенимнай һу, үхэрэй мяха, таряа үйлэдбэрилгөөр мэргэжүүлэгдээ һэн. Нүгөө гурбан отделени гахай үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болгогдоһон.

Тэрэ үедөө тэдэ фермэнүүднай яһала томо, оньһожоруулагдаһан, мэргэжүүлэгдэнэн гэжэ тоотой байгаа һааб даа. Теэд мүнөөмнай сагай эрилтэ ондоо болоо, хуушанайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохогүй гэжэ удэр бүриин ажабайдал харуулна. Юуб гэхэдэ, һаалиимнай зарим фермэнүүд үшөөл жэжэ байна бишуу. Тэндэ оньһожоруулга, түрүү технологи хэрэглэхэнь бэрхэтэй болоно. Малайнь байранууд хуушараа. Һаалишад, малшад ходо дуталдана.

Эгээл энэн дээрэһээ Быковско фермын дэргэдэ 800 үхэрэй байха һаалиин томо комплекс барюулжа байнабди. Тиихэдэ Хандала тосхоной һаалиин комплексые үшөө үргэдхэжэ, тэндэ тугалай шэнэ байра баряад, хамтадань 560 үхэр байлгадаг болохо зорилготойбди. Мүн Фофоновско фермые томодхохоор хараалнабди. Энээнэй ашаар мүнөө байһан дүрбэн фермын орондо гурбан комплекс бии болгогдохо ушартай.

Гэхэтэй хамта манай ажахыда малай байра барилаг 590-дэхи ПМК болон барилгын бусад эмхинүүд үшөөл мууса хүдэлнэ, шухала барилганууд оруулнагүй, унжагайруулна гэжэ гомдохо байнабди. **Хүдөөгэй барилгын организациннуудые техникээр, шухала хэрэгсэлнүүдээр һайса хангаха, тэдэнэй харюусалгые ехэ болгохо, эрилтэ шангадхаха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.**

Саашадань һу ехээр абадаг болохын тула малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, селекционно хүдэлмэри зүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахын түрүү гахайшад бүришье эрхим үрэ дүн түйлаа. Красноярай фермын дүршэлтэй бэрхэ гахайшан А. А. Орлова табан жэлдэ 4000 поршоонхо абаха аад, 4730 поршоонхо абажа томо болгоод эхэһээнь һалгаагаа. Мүн үнинэй гахайшан А. Н. Муравьева түрүү нүхэрһөө баһал гэгдээгүй.

Гэхэтэй хамта гахай һайнаар үсхэбэрилхэ, мяха ехээр абаха арга боломжо үшөөл гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Илангаяа эхэһээ һалгаагаһан поршоонхонуудые байлгадаг Быковско фермын байра хуушараа, тэндэ жэжэ гахайнуудые һайнаар, түргэнөөр түлжүүлхэ арга боломжо үгы шахуу. Тиимэһээ Романовка тосхондо мүнөө байһан гахай шахадаг фермые үргэдхэжэ, тэндэнь поршоонхонуудые түлжүүлхэ ехэ байрануудые тухеэрхэ, тэрэниие бүхыдэнь тусхай комплекс болгохо һанаатайбди. Тиигэжэ нэгэ доро 7 мянган гахай шахадаг, 5 мянган шахуу поршоонхо түлжүүлдэг болохо зэргэтэй.

Мяха, һу ехээр үйлэдбэрилхын тула орооһо таряа, хартаабха, тэжээл элбэгээр абадаг болохо ёһотойбди. Теэд таряалан, сабшалан һайнаар үтэжүүлдэг, уһаллдаг болоогүй һаа, үндэр үргаса абахань бэрхэтэй гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй дүн харуулна. Урдань мүртэй үргаса үгэдэгүй Тугаринска болон Никольско сабшалан дээрэ луговодууд В. Г. Антипов, Ю. А. Мордовской гэгшэд нёдондоной гандуу жэлдэ 20 гаран центнер үбһэ абаа һэн. Харин тиихэдэ бэшэ газарнуудһаа гектарай миил 6—7 центнер үргаса абтаа.

Совхоз 10 мянган гектарта таряа үргуулдаг, үшөө 550 гектарта хартаабха тарида гүм. Энэ газарһаа найдамтай һайн үргаса абахын тула тэндэ үтэжүүлгэ ехээр гаргаха, уһалха хэрэгтэй. Бидэ нэгэ отделениие тэжээл үйлэдбэрилхэ мэргэжэлтэй цех болгообди. Тиигээд тэрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахын түрүү гахайшан бүришье эрхим үрэ дүн түйлаа. Красноярай фермын дүршэлтэй бэрхэ гахайшан А. А. Орлова табан жэлдэ 4000 поршоонхо абаха аад, 4730 поршоонхо абажа томо болгоод эхэһээнь һалгаһан гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Бүри юһэдэхи табан жэлдэ бидэ жэжэ фермэнүүдые томодхоод, зарим отделениүүдээ зохихо руунь мэргэжүүлжэ эхилһэн байгаабди. Жэшээнь, дүрбэн отделенимнай һу, үхэрэй мяха, таряа үйлэдбэрилгөөр мэргэжүүлэгдээ һэн. Нүгөө гурбан отделени гахай үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болгогдоһон.

Тэрэ үедөө тэдэ фермэнүүднай яһала томо, оньһожоруулагдаһан, мэргэжүүлэгдэнэн гэжэ тоотой байгаа һааб даа. Теэд мүнөөмнай сагай эрилтэ ондоо болоо, хуушанайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохогүй гэжэ удэр бүриин ажабайдал харуулна. Юуб гэхэдэ, һаалиимнай зарим фермэнүүд үшөөл жэжэ байна бишуу. Тэндэ оньһожоруулга, түрүү технологи хэрэглэхэнь бэрхэтэй болоно. Малайнь байранууд хуушараа. Һаалишад, малшад ходо дуталдана.

Эгээл энэн дээрэһээ Быковско фермын дэргэдэ 800 үхэрэй байха һаалиин томо комплекс барюулжа байнабди. Тиихэдэ Хандала тосхоной һаалиин комплексые үшөө үргэдхэжэ, тэндэ тугалай шэнэ байра баряад, хамтадань 560 үхэр байлгадаг болохо зорилготойбди. Мүн Фофоновско фермые томодхохоор хараалнабди. Энээнэй ашаар мүнөө байһан дүрбэн фермын орондо гурбан комплекс бии болгогдохо ушартай.

Гэхэтэй хамта манай ажахыда малай байра барилаг 590-дэхи ПМК болон барилгын бусад эмхинүүд үшөөл мууса хүдэлнэ, шухала барилганууд оруулнагүй, унжагайруулна гэжэ гомдохо байнабди. **Хүдөөгэй барилгын организациннуудые техникээр, шухала хэрэгсэлнүүдээр һайса хангаха, тэдэнэй харюусалгые ехэ болгохо, эрилтэ шангадхаха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.**

Саашадань һу ехээр абадаг болохын тула малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, селекционно хүдэлмэри зүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахын түрүү гахайшан бүришье эрхим үрэ дүн түйлаа. Красноярай фермын дүршэлтэй бэрхэ гахайшан А. А. Орлова табан жэлдэ 4000 поршоонхо абаха аад, 4730 поршоонхо абажа томо болгоод эхэһээнь һалгаһан гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Тиимэһээ эмэ тугалнуудые нарайһаань нарин харууһанда байлгажа, зүбөөр түлжүүлэн, һу ехэтэй, бэеэр сула гунжадые жэл бүри олоор фермэнүүдтэ үгэхэ зэргэтэйбди. Харин мүнөө фермэнүүдтэ байһан зарим үнеэд үүлтэр муутай дээрэһээ тэжээл ехээр эдижэ үлүүсэ таргалаад лэ, һу өөдтэй үгэнэгүй ха юм. Тэдэниие хуу һэлгэхэ хэрэгтэй. Ажахыгаараа үнеэн бүриһөө жэлдэ 2800 килограммһаа дээшэ һу һаадаг болоо һаамнайл энэ һалбари ашаг олзо ехэтэй байха бишуу.

Энээнһээ уламжалан, баһа нэгэ иимэ асуудалда тогтохоор. Совхознай мүнөө һу ехээр абахынгаа хажуугаар, бүхы тугал, буруу, хашарагуудаа өөһэдөө түлжүүлжэ, шахажа, мяханда тушаанабди. Гансахан нёдондо 10 гаран мянган центнер үхэрэй мяха гүрэндэ худалдаа юм.

Хэрбээ район доторнай мяханда тушаагдаха эрэ тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлдэг, шахадаг, тусхай мэргэжэлтэй, ажахынууд хоорондын хамжаснай нэгэдэлэй эмхидхэгдээ һаань, алишье талаараа һайн байгаа гэжэ һанагдана. Бидэ тэдээндэ эрэ тугал, буруунуудаа тушаагаад, өөһэдөө һу һаалаа дээшэлүүлхэ, гахайн мяха абаха гол зорилгодоо бүхы анхаралаа хандуулха һэмди. Тиимэ предприяти эмхидхэхэ тухай хөөрэлдөөн үниинэй болодог, теэд тэрэнь хүсэлдэнэгүй.

Совхознай жэлдээ 20 һайса гаран мянган поршоонхо абажа, хамтадань 15—16 мянган центнер гахайн мяха гүрэндэ худалдадаг. Үнгэрһэн табан жэлдэ поршоонхо абаха, тэдэнэй шэгнүүр нэмээхэ, гахайн мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахын түрүү гахайшад бүришье эрхим үрэ дүн түйлаа. Красноярай фермын дүршэлтэй бэрхэ гахайшан А. А. Орлова табан жэлдэ 4000 поршоонхо абаха аад, 4730 поршоонхо абажа томо болгоод эхэһээнь һалгаһан гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Бүри юһэдэхи табан жэлдэ бидэ жэжэ фермэнүүдые томодхоод, зарим отделениүүдээ зохихо руунь мэргэжүүлжэ эхилһэн байгаабди. Жэшээнь, дүрбэн отделенимнай һу, үхэрэй мяха, таряа үйлэдбэрилгөөр мэргэжүүлэгдээ һэн. Нүгөө гурбан отделени гахай үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болгогдоһон.

Тэрэ үедөө тэдэ фермэнүүднай яһала томо, оньһожоруулагдаһан, мэргэжүүлэгдэнэн гэжэ тоотой байгаа һааб даа. Теэд мүнөөмнай сагай эрилтэ ондоо болоо, хуушанайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохогүй гэжэ удэр бүриин ажабайдал харуулна. Юуб гэхэдэ, һаалиимнай зарим фермэнүүд үшөөл жэжэ байна бишуу. Тэндэ оньһожоруулга, түрүү технологи хэрэглэхэнь бэрхэтэй болоно. Малайнь байранууд хуушараа. Һаалишад, малшад ходо дуталдана.

Эгээл энэн дээрэһээ Быковско фермын дэргэдэ 800 үхэрэй байха һаалиин томо комплекс барюулжа байнабди. Тиихэдэ Хандала тосхоной һаалиин комплексые үшөө үргэдхэжэ, тэндэ тугалай шэнэ байра баряад, хамтадань 560 үхэр байлгадаг болохо зорилготойбди. Мүн Фофоновско фермые томодхохоор хараалнабди. Энээнэй ашаар мүнөө байһан дүрбэн фермын орондо гурбан комплекс бии болгогдохо ушартай.

Гэхэтэй хамта манай ажахыда малай байра барилаг 590-дэхи ПМК болон барилгын бусад эмхинүүд үшөөл мууса хүдэлнэ, шухала барилганууд оруулнагүй, унжагайруулна гэжэ гомдохо байнабди. **Хүдөөгэй барилгын организациннуудые техникээр, шухала хэрэгсэлнүүдээр һайса хангаха, тэдэнэй харюусалгые ехэ болгохо, эрилтэ шангадхаха хэрэгтэй гэжэ һанагдана.**

Саашадань һу ехээр абадаг болохын тула малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, селекционно хүдэлмэри зүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахын түрүү гахайшад бүришье эрхим үрэ дүн түйлаа. Красноярай фермын дүршэлтэй бэрхэ гахайшан А. А. Орлова табан жэлдэ 4000 поршоонхо абаха аад, 4730 поршоонхо абажа томо болгоод эхэһээнь һалгаһан гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Бүри юһэдэхи табан жэлдэ бидэ жэжэ фермэнүүдые томодхоод, зарим отделениүүдээ зохихо руунь мэргэжүүлжэ эхилһэн байгаабди. Жэшээнь, дүрбэн отделенимнай һу, үхэрэй мяха, таряа үйлэдбэрилгөөр мэргэжүүлэгдээ һэн. Нүгөө гурбан отделени гахай үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болгогдоһон.

Тэрэ үедөө тэдэ фермэнүүднай яһала томо, оньһожоруулагдаһан, мэргэжүүлэгдэнэн гэжэ тоотой байгаа һааб даа. Теэд мүнөөмнай сагай эрилтэ ондоо болоо, хуушанайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохогүй гэжэ удэр бүриин ажабайдал харуулна. Юуб гэхэдэ, һаалиимнай зарим фермэнүүд үшөөл жэжэ байна бишуу. Тэндэ оньһожоруулга, түрүү технологи хэрэглэхэнь бэрхэтэй болоно. Малайнь байранууд хуушараа. Һаалишад, малшад ходо дуталдана.

Эгээл энэн дээрэһээ Быковско фермын дэргэдэ 800 үхэрэй байха һаалиин томо комплекс барюулжа байнабди. Тиихэдэ Хандала тосхоной һаалиин комплексые үшөө үргэдхэжэ, тэндэ тугалай шэнэ байра баряад, хамтадань 560 үхэр байлгадаг болохо зорилготойбди. Мүн Фофоновско фермые томодхохоор хараалнабди. Энээнэй ашаар мүнөө байһан дүрбэн фермын орондо гурбан комплекс бии болгогдохо ушартай.

Гэхэтэй хамта манай ажахыда малай байра барилаг 590-дэхи ПМК болон барилгын бусад эмхинүүд үшөөл мууса хүдэлнэ, шухала барилганууд оруулнагүй, унжагайруулна гэжэ гомдохо байнабди. **Хүдөөгэй барилгын** жэл шадабари дээшэлүүлхын тула экономическа һуралсалай советэй гэшүүд һара бүри сугларжа, саг үргэлжэ хүдэлдэг пропагандистнарай бэлиг шадабари дээшэлүүлхэ һургуулида тэдээнтэй хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Нээмэлшье хэшээлнүүд ехэ туһатай байдаг. Ажа хэшээлэйнгээ саг зүбөөр хэрэглэхэб гэжэ пропагандистнууд эндэ анхаралтайгаар адаглажа абадаг, хэшээлнүүдые үнгэргэлгын методикые зүбшэн хэлсэдэг.

Комбинат ба цехүүдэй ажалай гол шухала дүнгүүдые харуулһан экономическа тодорхойлолготой бюллетень һара бүри гаралаг. Пропагандистнуудай хэрэглэжэ байхын тула цехэй тодорхой экономикые элирхэйлһэн тоо, баримтануудые толилһон схемэ, диаграммануд бэлдэгдэдэг. Эндэ ажалай бүтээсэ өөрын үнэ сэн, материал, түлишэ, электрын элшэ хүсые алмалта, ажалай ба технологическа журамай байдал гэхэ мэтэ харуулагдана.

Техническэ ба партийна библиотекэнүүд пропагандистнуудта ехэ туһа хүргэдэг.

Эрхим пропагандистнуудай түрүү дүй дүршэл тухай материалнууд районно газетэдэ толилогдодог.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй үрэ дүнгүүдые согсолхын тула научно-практическа конференци экономическа һуралсалай жэлэй эсэстэ болодог заншалтай.

600 хүнэй нэгэ доро һураха тусхай түхеэрэлгэтэй. 21 кабинет комбинадта бии.

Урда жэлнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, экономическа һуралсалай ашаар социалис мүрысөөнэй нүлөө улам ехэ болгохо арга боломжо олдоно. «Шинин социалис уялга», «Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй зохёохы түсэб» гэһэн хэшээлнүүд бүхы экономическа һургуулинуудта үнгэргэгдэбэ. Энэ хүдэлмэри яһала ехэ үрэтэй байба. Жэшээнь, А. С. Иванов, С. Г. Клиновицкий болон В. И. Титовой даадаг участок, бригаданууд нёдондо жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байха.

Партиин XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэхэ тон харюусалгатай зорилго Зэдын комбинадай пропагандистнуудай урда мүнөө табигданхай. Тус проектые коллективэйнгээ бодото ажал хэрэгүүдтэй холбожо, зүбшэч хэлсэлгэ хадаа комбинадай бүхы хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлхэ байһаниинь дамжагүй.

А. КОЛОКОЛОВА,
КПСС-эй обкомой политгэгээрэлэй байшангай консультант.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛХА ЗОРИЛГОТОЙ

Партиин XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые Захааминай районой Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ажалшад гүнзэгы анхаралтайгаар шудалан үзэжэ байна.

Гол шэглэлнүүдэй проектые шудалалга экономическа болон коммунис ажалай һургуулинуудта КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй материалнуудтай тон нягта холбоотойгоор ябуулагдана.

Комбинадай экономическа һургуулинуудта һурагшад Гол шэглэлнүүдэй проекттэй мүнөө үедэ тус тустаа танилсанхай. Энээнэй тула хамтын уншалга, политинформаци болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэдэбэ.

Гол шэглэлнүүдэй проектые гүнзэгыгөөр шудалхын тула тэрэнэй хэһэг бүхэниие өөрынгөө участок, бригадын ажал хэрэгтэй заабол нягта холбоотойгоор шагнагшад үзэхэ ёһотой гэжэ Холтоһоной уурхайн пропагандист нүхэр В. Ф. Кондратюк хөөрэнэ.

—КПСС-эй XXVI съездын бэлэдхэл эдэбхитэйгээр ябуулха үедэ байгша һуралсалай жэл үнгэржэ байна,— гэжэ экономическа һуралсалай талаар комбинадай советэй түрүүлэгшэ нүхэр М. И. Семенов онсо тэмдэглэбэ. — «Ленинскэ коммунис партиа—манай үе сагай оюун ухаан, нэрэ хүндэ, һэшхэл» гэһэн темэтэй түрүүшын хэшээлһээ эхилэн, ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөөндэ шагнагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Олохон хүдэлмэришэд, инженернүүд «Съездын урда тэзхи үдэр бүхэниие—ленинскэ габшагай ажалай вахтада үндэр бүтээсэ туйлажа тэмдэглээе» гэһэн үүсхэл гаргаа һэн. Комбинадай 850 ажалшад арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Тэрэ тоодо экономическа һургуулинуудта барандаа хабаадалсадаг Т. А. Валеевэй толгойлдог барилгашадай бригада, барилгашад—электрохабсаргагшадай В. А. Кашеевэй, Холтосоной уурхайн С. Г. Клиновицкий, Д. Г. Шевякин, В. И. Тихов, В. Д. Будаев, Б. Б. Базаров, В. И. Клушин, Л. А. Шелкунов болон Г. И. Шиловэй хүтэлбэрилдэг бригадануудаа амжалтатайгаар ажаллана.

Хэшээлдээ бэлдэхэдэнь П. А. Коцюбын ба В. К. Старицынай ажалладаг һуралсалай комбинат пропагандистнуудта туһалдаг. Тус комбинадай дэргэдэ методическа һайн кабинедтэй, экономическа һуралсалай хэшээл үнгэргэдэг гурбан кабинедтэй методическа бааза байгуулагданхай. Методическа кабинедтэ хүсэд хүрэхэ һуралсалай ба методическа литература, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бии. Зэдын комбинадай экономическа ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые хододоо харуулжа байдаг. Бүхы курсануудта хэрэглэхэ литература болон методическа заабаринууд хэшээл бүхэнэй урда тээ бэлэдхэгдэдэг. Энээнэй аша туһаар пропагандистнууд һайнаар-шье, түргэнөөршье ээлжээтэ хэшээлдээ бэлдэхэ аргатай байдаг. Кабинедэй хүдэлмэрилэгшэд тэдээндэ хэрэгтэй үе сагтань мэргэжэл түгэс заабари үгэдэг.

Комбинадай ажалшад экономическа һуралсалда жэлһээ жэлдэ бүри улам һонирхон хабаадана. Жэшээнь, 1979—1980 онуудай һуралсалай жэлдэ комбинадай ажалшадай 68 процентнь экономическа һургуулинуудта хабаадалсаа һаа, харин байгша жэлдэ шагнагшадай тоо 71 процентдэ хүрэбэ. Ажалшадай экономическа һуралсал үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл шудалалгада, мүрысөөнэй хүгжэлтэдэ болон ажалдаа коммунис ёһоор хандалгада ехэ нүлөө үзүүлнэ. Ажалай түрүү онол аргануудые элирүүлэн оложо, дэлгэрүүлхын тула комбинадта жэл бүри мэргэжэл шадабаринн конкурснууд үнгэргэгдэдэг.

Дурсагдаһан һуралсал ажалшадай зохёохы эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлдэг гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, урданайхида орходоо, арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һураггүй олон уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэдэнэй экономическа ашаг үрэнь хахад миллион тухай түхэриггэ хүрэбэ.

Пропагандистнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхын тула экономическа һуралсалай советэй гэшүүд һара бүри сугларжа, саг үргэлжэ хүдэлдэг пропагандистнарай бэлиг шадабари дээшэлүүлхэ һургуулида тэдээнтэй хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Нээмэлшье хэшээлнүүд ехэ туһатай байдаг. Ажа хэшээлэйнгээ саг зүбөөр хэрэглэхэб гэжэ пропагандистнууд эндэ анхаралтайгаар адаглажа абадаг, хэшээлнүүдые үнгэргэлгын методикые зүбшэн хэлсэдэг.

Комбинат ба цехүүдэй ажалай гол шухала дүнгүүдые харуулһан экономическа тодорхойлолготой бюллетень һара бүри гаралаг. Пропагандистнуудай хэрэглэжэ байхын тула цехэй тодорхой экономикые элирхэйлһэн тоо, баримтануудые толилһон схемэ, диаграммануд бэлдэгдэдэг. Эндэ ажалай бүтээсэ өөрын үнэ сэн, материал, түлишэ, электрын элшэ хүсые алмалта, ажалай ба технологическа журамай байдал гэхэ мэтэ харуулагдана.

Техническэ ба партийна библиотекэнүүд пропагандистнуудта ехэ туһа хүргэдэг.

Эрхим пропагандистнуудай түрүү дүй дүршэл тухай материалнууд районно газетэдэ толилогдодог.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй үрэ дүнгүүдые согсолхын тула научно-практическа конференци экономическа һуралсалай жэлэй эсэстэ болодог заншалтай.

600 хүнэй нэгэ доро һураха тусхай түхеэрэлгэтэй. 21 кабинет комбинадта бии.

Урда жэлнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, экономическа һуралсалай ашаар социалис мүрысөөнэй нүлөө улам ехэ болгохо арга боломжо олдоно. «Шинин социалис уялга», «Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй зохёохы түсэб» гэһэн хэшээлнүүд бүхы экономическа һургуулинуудта үнгэргэгдэбэ. Энэ хүдэлмэри яһала ехэ үрэтэй байба. Жэшээнь, А. С. Иванов, С. Г. Клиновицкий болон В. И. Титовой даадаг участок, бригаданууд нёдондо жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байха.

Партиин XXVI съездэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэхэ тон харюусалгатай зорилго Зэдын комбинадай пропагандистнуудай урда мүнөө табигданхай. Тус проектые коллективэйнгээ бодото ажал хэрэгүүдтэй холбожо, зүбшэч хэлсэлгэ хадаа комбинадай бүхы хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ ехэхэн нүлөө үзүүлхэ байһаниинь дамжагүй.

А. КОЛОКОЛОВА,
КПСС-эй обкомой политгэгээрэлэй байшангай консультант.

СЭДЬХЭЛЭЙ УРЯАГААР

Дээдэ-Һоёортодо түхеэрэгдэһэн шахамалнуудай баазын малшадай дунда залуушуул жэл бүри олошоржо байна. Эдэнэрые эндэ хүдэлэгты гэжэ хэншье баалана, баадханагүй, өөһэдынгөөл дураар, зүрхэнэйнгөө уряагаар колхозой мал ажалтай хуби заяагаа холбоно.

Дунда һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр Леонид Билтагуров, Слава Батуев ба Макар Чагдуров гурбан түрэл нютагтаа ажаллажа байтараа, сэрэгэй албанда абтажа, хоёр жэл соо албаяа нэрэтэй солотойгоор, үнэн сэхээр дүүргээд, гэртээ бусажа ерээ һэн. Удаан саг соо тэдэнэр амараншьегүй колхозой правленидэ ерэжэ, «бидэ гурбаниие малшад болгогты», — гэжэ мэдүүлээ юм.

— Малшан болохо гээшэмнай эгээл хүнгэн хэрэг бэшэ. Энэмнай хүшэр хүндэ байдалтай, олон бэрхэшээлнүүдшье дайралдаха, һайн бодожо үзээ гүт? — гэжэ правлениин түрүүлэгшэ А. С. Иринчеев тэдэнэртэ хандажа, шэртэн хараад һуугаа бэлэй.

— Бидэнэр бэрхэшээлнээ сухарихагүйбди, хараарайгты, — гээд бултанайнгаа зүгһоо Славка хүбүүн харюусаа.

Тиигэжэ шахамалнуудые тэдэнэр харууһалалсаха болоо һэн. Хоёр жэл соо бүхэжэжэ, хүдэржэжэ ерэһэн хүбүүдтэ бар хүсэнэй хүдэлмэри яһала хаба соонь тудаа. Тэдэнэр саһатай, бороотой, халуун хүйтэн саг болоно гэхэ мэтэ гомдол барингүй богонихон болзор соо даалгабарита ажалдаа дадажа, дурлажа захалаа.

Эндэхи коллективэй түрүүшүүл: республикын габьяата малшан Демит Самбуевич Батуев, республикын габьяата механизатор Владимир Лобсонович Гергенов гэгшэд залуу малшадта эсэгэ ёһоор туһалалсажа, дэмжэлсэжэ байгаа.

Аха заханарай ажалай дүй дүршэл халан абаһан, урма зоригтойгоор ороолдоһоной ашаар ажалай түрүүшүүлһээ тэдэнэр балайшье тээгдэнгүйгөөр хүдэлжэ ябана.

— Түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, тэдэнэр оролдосотойгоор ажаллажа эхилээ һэн. Тиихэдэнь бэрхэ малшад болохол хүбүүд гэжэ бодоо һэм, — гээд, Демит Самбуевич Батуев мүнөө хөөрэдэг.

Иигэжэ эдэнэр дүүрэн эрхэтэй малшад болоо. Шэнэ жэлэй нэгэдэхи кварталда колхоз 760 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө алдарта партиингаа эзэлжээтэ XXVI съездын нэгэдэхэ үдэр хүрэтэр үлүүлэн дүүргэхэ зорилготой. Мүнөө мяха худалдалга түлэг дундаа. Тиин тушаагдаһан малайнь тус бүриин шэгнүүр 360 килограммһаа доошо бэшэ, тарган гэжэ сэгнэгдэнэ.

Л. РИНЧИНО.

КИЕВ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Электронмаш» гэжэ нэгэдэлэй коллектив эрхим шанарай предприяти гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэй. Эндэ бүтээгдэһэн электронно тоолон тодорхойлолгын машинануудые СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай захиалаар эльгээгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын цехэй ашаратура хинаһ шалгадаг мэргэжэлтэн коммунист В. И. Оселедько СМ-4 түхэлэй машинануудай хүдэлмэри туршажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

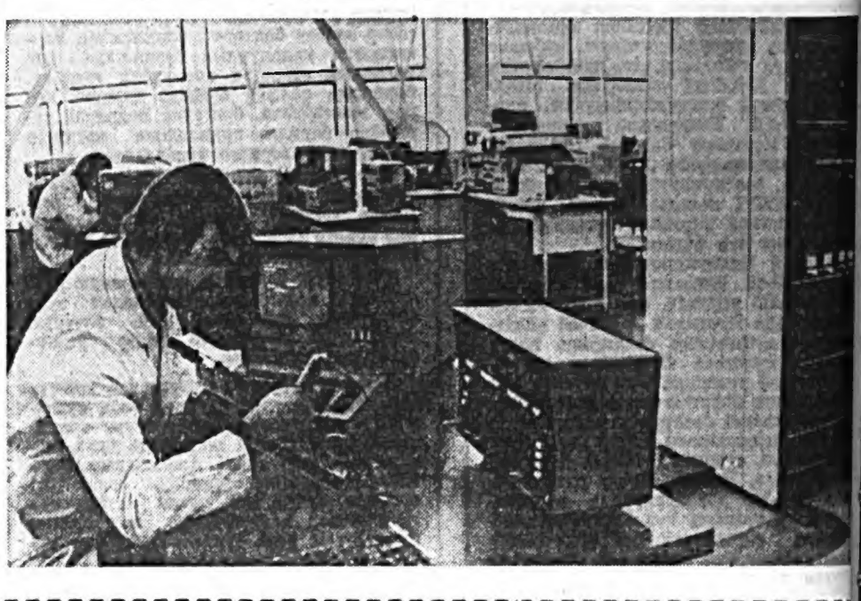

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ БУЛАД ХАРГЫНУУД

Манай ороной транспортын системэдэ гол һуури эзэлдэг түмэр замые нэмэжэ барихаар, ашаг үрьень дээшэлүүлхээр «1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй» проектээр харааалгданхай. Бүхы ашаанай гурбанай хоёр хубиһаа үлүүниинь ба хүн зоной 40 шахуу процентнь түмэр замаар зөөгдэдэг гээшэ. Шэнэ табан жэлдэ автомобилиин транспортын булюу түргөөр хүгжөөгдэхые хараалагдаһаншье һаань, түмэр замай транспорт урдынхяараал ашаанай өөнхи хубиие зөөдэг байха. Автомобиляар ашаа зөөлгэ 1,4 дахин ехэ болохо зэргэтэй. Манай орон дотор түмэр замай транспортаар тон ехэ хэмжээнэй ашаа, мүн хүн зониие зөөдэг юм. Жэлдээ 3,5 триллион тонно-километр хэгдэдэг. Энэнь хадаа дэлхэй дээрэхи түмэр замай бүхы транспортаар ашаа зөөлгын хэмжээнэй хахадһаа үлүү хубинь, США-тай сасуулхада, гурба шахуу дахин ехэ болоно. Манай ороной түмэр замай утань 140 мянган километр болодог гэхэ гү, али бүхы дэлхэйн түмэр замай утань 11 процент болодог. США-тай, Канадатай ба Баруун Европотой сасуулхада, манай орондо түмэр замай километр б

МҮНӨӨДЭР—ДАГЕСТАНАЙ АССР-эй БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭИ ОЙ

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БҮЛЭ СОО

А. УМАЛАТОВ,
Дагестанай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

Хүсэ шадалайнгаа, эрмэлзэл зоригойнгоо охин соо дүрэг орденто Дагестан алдарта һаиндэрөө — автономито республикын 60 жэлэй ойе уггажа байна. Энэ үйлэ Дүрэг республикымнай ажалайда онсо удха шанартай юм. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ КПСС-эй XXVI съезддэ бэлдэлтэй тудалдаа.

Һүмбэр хада ууланууудай, СССР-эй хүсэтэ хаалтануудай түргэн урасхалта мүрэндэй, Каспиин далай шаһан саад сэсэрлиг болон моградай нюдэ алдама үрэн ехэ талмайнуудай хизаар этаг болонхой. Дагестанай өөнэй байдалые ондоорөр зураглан харуулхын арга үй. Машина бүтээлгын оа талл болбосоруулгын, химическэ ба нефть болбосоруулгын, прибор бүтээлгын заводууд, колхоз, совхозууд, промышленна комплексууд эндэ зэргэ оршоно.

Совет засагай тогтоогдоһан үрда тээ Дагестанай промышленность бүд нэхэдэг шыхан фабрикаһаа, хадааһай ба торхо амһартануй заводуудһаа, мүн загадабһалдаг хэдэн пунктһаа үндэлдэг һэн ха. Хүдөө ажатон хангалтагүй удаанаар жөөгдэдэг һэн.

Агууехэ Октябрь Дагестанда бодото эрхэ сүлөө, шэнэ байдалай зол жаргал заяаба. Тэрэнэй арад зон өөнэдөө өөлэдыгөө тодорхойлхо эрхэ оложо, өөһэдын гүрэн түрэ байгуулха аргатай болопон юм. Дагестанай автономито Совет Социалис Республикые эмхидхэн байгуулха тухай декрет ВЦИК 1921 оной январиин 20-до гаргаа һэн.

Мүнөө 1630 мянган хүн зонтой Дагестанай автономито республикада 30 гаран наци, арад үндэһэтэд ажаһуудаг юм. Бүхы нацинууд болон арад үндэһэтэдэй түлөөлэгшэдэй депутадуудаарнь һунгагдаһан АССР-эй Верховно Советэй ба нютагай Советүүдэй бүридэл политическэ, экономическа, социальна, соёлой ажабайдалай бүхы һалбаринуудта эдэнэй адли тэгшэ эрхэтэй байһыень бата найдамтайгаар батална.

СССР-эй арадуудай бата хани барисаан, интернациональна аха дүүгэй нүхэсэл хадаа Октябриин асари ехэ туйалта мүн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ эдэ шэнжэ шанарнууд илангаяа элеэр харагдаа һэн. Фашизмгай дайн ойлгдаанай талмай дээрэ Дагестанай 49 хүн эрэлхэг зориг харуулжа, баатаршалга гаргажа, Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, хэдэн арбаад мянган хүн СССР-эй дайшалхы орден, медальнуудаар шагнагдаһан байгаа. 1970 оной май һарада газар хүдэлжэ, гай усалай болоходо, манай республика совет арадуудай агууехэ аха нүхэсэлые үшөө дахин мэдэрһэн юм. Һандарһан барилгануудые һэргээхэдэнь, шэнэ предприятинуудые, һургуулинуудые, больницануудые, байрын гэрнүүдые барихадань, ороноймнай олон республикануудай, хизаарнууд болон областынуудай түлөөлэгшэд Дагестанда туһаламжа үзүүлээ һэн.

Сулак мүрэн дээрэ баригдаһан хүсэтэ ГЭС бата нэгэдэлэй, хани барисаанай һүлдэ болобо. Советүүдэй ороной далан үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд дагестанайхидтай эөм эөмээ ниилүүлэн жагсажа, Чиркейскэ гидростанци дээрэ хүдэлһэн байна.

Россин гээдэнги хизаар нютагые хүгжэлтэ түгэс автономито республика болгоһон асари ехэ туйлалтануудтухай нимэ тоо, баримтануудэлирхэйлэн гэршэлнэ. 1980 ондо промышленна үйлэдбэриин хэмжээн. 1913 онойхиһоо 215 дахинһаа үлүүгээр нэмэһэн байха юм. Автономито республикада элшэ хүсэнэй түгэлдэр бааза байгуулагдаа. Мүнөө жэлэй турша соо 2 миллиард 837 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэнэ.

Хүдөө ажахые үйлэдбэриин мүнөөнэй хэрэгсэлнүүдэр хангалгадтэрэнние оньһожоруулга, электрижүүлгэ, газар уһалалга, эрдэм наукын туйлалтануудые нэдтэрүүлгэ, революциин урда тээхи үеынхитэй жэшээл, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе 10 үлүүтэй дахин дээшэлүүлхэ арга олгобо. Виноградниградуудай, үрэ жэмэстэ ургамалнуудай талмайнууд нилээд үргэдхэгдөө.

Революциин урда тээ һуурин тосхон бүхэндэ уншажа шадаха хүнние олохонь өөрхэтэй байһан хизаар нютагта бүгэдэ нинтын дунда һуралсал бэелүүлэгдээ. Һүүлэй 20 жэлэй турша соо республикын дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ арадай ажахын 120 мянган мэргэжэлтэ һурган бэлдэгдээ. СССР-эй Науканнуудай академиин Дагестанай филиалда, табан дээдэ һургуулида, эрдэм-шэнжэлгын 17 эмхи зургаанда эрдэмэй 130 доктор, 1300 гаран кандидат хүдэлнэ. Дагестанайхидай дунда СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной 100 гэшүүн тоологдодог.

Түрэл Коммунис партиин анхарал оролдолгоор, тэрэнэй ленинскэ национальна политикын ашаар, агууехэ ород арадай туһаламжаар, Эсэгэ ороноймнай аха дүү бүхы арадуудай бата нэгэдэлэй ашаар манай республикын экономикодо, соёл культурада, эрдэм наукада ехэ амжалтануудтуйлагдаа, арад зоной байдал улам һайжаруулагдаа. Автономито республикын экономико ба соёлые хүгжөөхэ тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулһанайнь түлөө бүри эршэмтэйгээр хүдэлхые шармаан оролдоно.

(ТАСС).

Хасавюртовска районой Лениндэй нэрэмжэтэ колхоз Дагестанай түрүү ажахынуудай нэгэн юм. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ ажахы жэл бүри 3 миллион шахуу сэбэр олзо оруулдаг байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой һүнэй фермын комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд. Дундань — бригадир Басир Даудов.

ГАСС-ай фотохроника.

«Яруунадамнай ямар байнаб?»

гэһэн статья зүбшэн хэлсэнэбди

ЭМХИДХЭХЫ ШАДАБАРИ ХЭРЭГТЭЙ

«Буряад үнэн» газетымнай хуудапануудаа дээрэ «Яруунадамнай ямар байнаб?» гэһэн Д. Д. Ошоровой статья зүбшэн хэлсэлгэндэ республикымнай өлдэб янзын хэргэжэлтэд, буряад хэлэнэй литературын багшанар, үдее бэшэгшэд, уншагшад абаадажа, миниї панахада, хэл удха шанартан, буряад элэ хүгжөөлгын талаар голилгонуудые табиһан байнаа. Энэ асуудалаар редакциин гү, али эрдэм шэнжэлгын институтай дэргэдэ ехэ өөрэлдөө, зүблөө хэхээр боломоо гэжэ һанагдана. Энэнэй хабаадагшад баһал һайнбайн дурадхалнуудые сохом руулха байха.

Энэ асуудал мүнөө үедэ тухала болонхой гээшэ. Юуб гэхэдэ, зарим зон хэлэ, бэшэгэ мэдэхээ болижо, үндэһэн элэн дээрээ газетэ уншахагүй, буряад хэлэн дээрэ лекци болон олониитын, соелой өлдэб хүдэлмэридэ хабаадаагүй болонхой гээшэ. За, ном үедэ баһал шэхэндэ харамжагүй үгэнүүд дайлдаха юм. Жэшээлхэдэ, нэг һая радиогоор хэдэ нэгэн дабтан байжа нигэжэ өлэбэ: «Шэргэгшэгүй шэмэг болохо шубуунай мяха абаа...» Яахадаа шубуунай мяха шэргэгшэгүйн хажуугаар шэмэг байха болоо юм? Нимэрхүү хөөрэлдөөн хаа-яа шардаг гээшэ.

Арад зоной үндэһэн хэлэн ешэ хэдэн мянган жэлэй туршада хүгжэн, мүлирэн, ханда хүрэжэ ерээд лэ, эл баян, эли тодорхой, юуи сэбэр байдагынь хэнэш мэдэжэ. Номой хэблэлэй хуушанай һайхан үльгэр үхэ, онһон үгэ, арадаи нуудуд, өлдэб таабари үнэ хэблэгдээгүй байна. Ердань таабари, үльгэр түүн, онһон үгэ хэлсэжэ, үнэн хэлээе улам саашань ургам, баян болгон найруулаг байнаниинь баһал мэдээ хаям даа. Манай эрдэмтэд, ном хэблэгшэд, уран зохёолшод, үльгэр түүхэ, хуушанай дуу, таабари, онһон үгэ гэхэ мэтые суглуулан, өлэлдэ оруулаа һаа, ехэл ерэгтэй байгаа. Урилдаанда түрүүлэн гараһан мориной ало, түрэдэ хэлэгдэдэг арай үреэл үгэ, түүдэгшын нааданда дуулагдаһан һайхан дуунууд мүнөө хаанашье олдохогүй юм. Тиигээд мүнөө нааданууд дээрэ юундэ дуу хаялсахаяа, һайн дуунай удхаар зорилгоо, амжалта туйлаһанаа харуулхана, баһа зарим дутуу дундаяа шүүмжэлхэеэ болигдошоо гээшэб? Энэ жанр хадаа хүмүүжүүлгын хэрэгтэ туһатай гэжэ һанагдана. Һүүлэй үедэ хуушанай мэдээжэ уран зохёолшодой рассказуудые, поэмэнүүдые, шүлэгүүдые багаар хэолэнэ гээшэоди. Х. Намсараевай хурса рассказууд, Ч. Цыдендамбаевай, Ц. Доной, Ж. Тумуновай уран зохёолнууд номой магазинда үсөөн байна.

«Буряад-ород словарь», «Ород-буряад словарь» хэблэгдэнхэй гээшэ ааб даа. Миниї панахада, эдэ словарьнуудһаа гадна, «Үгүүлэл найруулгын» (фразеологическа) словарь» гаргаа һаа, баһал туһатай байгаа.

Баһа нэмэхэ һанамжа намда байна. Хүдөө һургуулинуудаар ябахада, ганса нэгэ нимэ ушар даиралдадаг. Буряад хэлэ ба литература үзэхэ хэшээлнүүд һургуулиин расписанида һүүлшын гү, али дабхасалдаһан часууд болгогдон табигдаһан байдаг. Тиихэдэнь үндэһэн буряад хэлэ үзэдэгүй һургашад шууяад лэ, гэргээ харишахадань, нүгөө үхибүүдэинь дабхар гү, али нүүлшын урогто һуухань хүшэр болодог бэшэ гү? Теэд буряад хэлэ үзэхэ дурагүй үхибүүд хомор ойдаг. Нимагтал шадабаригүйгөөр табигдаһан, эмхидхэгдэһэн дээрэнээнь лэ зарим үхибүүд үндэһэн хэлэ, бэшэгээ үзэнгүй үнгэрдэг.

Үндэһэн буряад хэлэнэймнай тон хэрэгтэй байнаниинь хэндэш мэдээжэ. Үндэһэн хэлээ шудалан үзэлгэ хадаа Коммунис партиин ленинскэ национальна политикаһаа үндэһэтэй, тэрээнэй программа соо, мүн СССР-эй Конституциин хуудаһанда тон шухала зорилго гэжэ харагдаһаниинь мэдээжэ. Нимэ ушарһаа энэ хэрэгтэ анхаралаа табиха ёнотойбди.

Д. ДАГБАЕВ.

Мария Михайловна САХЬЯНОВА

Зүүн Сибирь болон Алас-Дурна эүгтэ Советүүдэй засаг тогтоохын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадай нэгэн, 1916 онноо КПСС-эй гэшүүн Мария Михайловна Сахьянова удаан саг соо хүндөөр үбшэлгэнэй һүүлээр 85-тай боложо ябатараа, 1981 оной январиин 15-да наһа бараба.

М. М. Сахьянова 1896 ондо Эрхүүгэй областиин Оһын районой Шэбэртэ тосхондо түрэһэн юм. Малышевска церковно-приходско һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ Петроград ошожо, 1915 ондо Эхэнэрнүүдэй дээдэ курсада шагнагшаар һурахаяа ороо һэн.

Эндэ Петроградай залуушуулай түрүү үзэлтэй түлөөлэгшэдтэй дүтөөр танилсажа, революционно ном һудар шудалжа эхилһэн байгаа. Жэл үнгэрхэдэ, М. М. Сахьянова РСДРП(б)-гэй Петроградска организациин зэргэдэ ороод, удаань партиин Петроградска комитедээр Путиловска заводой больницын кассада статистигаар хүдэлхөөр эльгээгдэһэн юм.

М. М. Сахьяновагай революционно эдэбхитэй хүдэлмэри полициин тагнуулшадай анхарал татаһан байгаа. 1916 оной һүүл багта полиции тэрэнние барижа, Выборгскэ эхэнэрнүүдэй түрмэдэ хаагаа һэн. Тиин Февралиин революциин урда тээхэнэ тэндэһээ сүлөөлэгдөө бэлэй.

Сүлөөлэгдэмсөөрөө М. М. Сахьянова революционно тэмсэлдэ оролсожо, 1917 оной Февралиин революцида хабаадалсаба. Тиихэ үедэ тэрэ большевигүүдэй Петроградска организациин хоёрдохи городской райкомой аппарадта хүдэлжэ байгаа. 1917 оной апрельдэ М. М. Сахьянова Финляндска вокзал дээрэ В. И. Ленинтэй уулзалгада хабаадалсаа һэн.

1919 оной зун тэрэ Эрхүү бусажа ерээд, революционно эдэбхитэй ажал ябуулжа эхилээ һэн. 1917 оной намарһаа РКП(б)-гэй Эрхүүгэй комитедтэ хүдэлбэ, харин 1918 оной эхинһээ тэрэнэй хүтэлбэрилхы бүридэлдэ орохон байгаа.

М. М. Сахьяновагай үүсхэлээр 1918 оной хабар партиин Эрхүүгэй комитедэй дэргэдэ коммунистнуудай буряад бүлэг эмхидхэгдэн байгуулагдаа һэн. Тэрэ бүлэгынь Буряадай большевистскэ организациин эхи табиһан юм.

1918 оной май һарада М. М. Сахьянова буряад һуурин тосхонуудта Совет засаг баигуулха талаар Центросибириин эмхидхэлэй таһагай дэргэдэхи секторые хүтэлбэрилэгшөөр томилогдобо. Контрреволюционно чехословацка үймөө буһалгаанай үедэ, Сибирьтэ Совет засагай унагаагдатар, тэрэ арад зоной революционно хүсэнүүдые элсүүлхэ политическэ хүдэлмэри ябуулһан байгаа. Эрхүүгэй губерниие сагаантанай зэзмдэнэнэй һүүлээр М. М. Сахьянова Алас-Дурна эүгтэ эльгээгдэжэ, Владивостогто нюуса байдалда хүдэлхэ ушартай болобо.

1919 оной эхинһээ 1921 он болотор тэрэ РКП (б)-гэй Алас-Дурнын комитедэй аппарадта хүдэлөө. 1921 оной һүүл багта тэрэ Москвадахи Свердловэй нэрэмжэтэ Комуниверситедтэ һурахаяа ороо һэн.

1924 ондо М. М. Сахьянова РКП (б)-гэй Бурят-Монголой областной комитедэй нэгэдэхи секретарлар һунгагдаба. 1929 оннОо ВКП (б)-гэй ЦК-гай аппарадта хүдэлбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдта научна хүдэлмэрилэгшөөр ажаллаһан байгаа. 1956 оннОо тусхайта пенсионер юм.

М. М. Сахьянова партиин XV, XVI, XVII съезднүүдэй делегат байһан, ВКП (б)-гэй ЦКК-гай гэшүүнээр, ВКП (б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи КПК-гай гэшүүнээр һунгагдаһан, СССР-эй ЦИК-гай гэшүүнээр, СССР-эй нэгэдэхи зарлалай Верховно Советэй депутадаар һунгагдаһан байгаа.

Коммунис парти болон Совет түрэн М. М. Сахьяновагай алдар габьяае үндэрөөр сэгнээ. Тэрэ Лениндэй хоёр орденоор, медальнуудаар шагнагданхай.

Коммунис партиин үнэн сэхэ басаган, социалис Эхэ ороной дүлэтэ патриот Мария Михайловна Сахьяновагай гэрэлтэ дурасхаал Буряадай ажалшадай, тэрэнние таниха, мэдэхэ бүхы хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэхэл.

Модогоев А. У., Семенов Б. С., Саганов В. Б., Бирюков В. Г., Бадиев А. А., Лысов В. Ф., Потапов Л. В., Беляков А. М., Чукаев А. Д., Зинченко И. П., Шомоев К. К., Берещинов А. С., Верещагин Г. И., Ангапов С. В., Даржаев И. Д., Николаев Б. И., Черныш В. И., Черняков И. Д., Будажапов С. П., Убеев В. П., Осодоева Ф. М., Борисов Н. С., Ербанова С. Я., Пивоваров Н. Б., Хабалов М. М., Калашников К. А., Гаськов М. М., Похосоев Л. Я., Сафронов Р. С., Лубсанов Б. Л., Сахьянов В. А., Цыремпилон Д. Ц., Данилов В. С., Мункоев Н. И., Егорова Л. Я., Щекотов И. К., Цноудеев Ц. Ц., Майоров А. И., Ченкиров И. В., Эрдынеев Д. Д.

Музейнүүдэй эдэбхитэд суглараа

Һуургуулинуудтахи хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейнүүдые ба ленинскэ таһалгануудые хүтэлбэрилэгшэдэй республиканска семинар хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдээ. Республикын эдир аяншалагшадай станциин директор В. А. Колбин семинар нээгээ.

Буряадай нэгэдэмэл музейн директорэй орлогшо Н. В. Комиссарова «Нураг-шадые коммунис ёноор хүмүүжүүлгэдэ һургуулинуудай дэргэдэхи музейнүүдэй дүүргэдэг үүргэ» гэһэн лекци уншаба. Музейн научно-методическа таһагые даагша И. С. Клиновская, научна хүдэлмэрилэгшэд С. М. Малахирова, Н. Б. Бадмаева багшад һургуулинуудай дэргэдэхи музейнүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ тушаа зүбшэл заабари үгэһэн, дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан байна.

Семинар эмхидхэгшэдэй үүсхэлээр һонирхолтой уулзалгануудтаа үнгэргэгдөө. Холо ойрын хото һуурлинуудһаа ерэгшэд уран зураашад А. А. Окладников Е. И. Неволина хоёртой, ахамад уран зохёолшо Н. Г. Балданотой, уран хурса бэлигээрээ үнинөө хоншо Буряад орондоо мэдээжэ болоһон артистка Н. Гэндуноватай уулзажа, зохёохы ажал ябуулга тухаи хөөрөөсөө шагнаба. Мүн лэ Улаан-Удын 43-дахи һургуулиин дэргэдэхи музейн хүдэлмэритэй танилсаһан байна.

Н. ДОНДОКОВА.

«Малшадые эдеэ хоолоор, эд бараагаар жэшээтэ һаннаар хангаха гэһэн уряатай социалис мүрысоо коммунист Георгий Данилович Конечных 1980 ондо республика дотороо үүсхэһэн юм. Бэшүүрэй райпотребсоюзай автомагазинай жолоошон-наймаалагшаар 1969 оной май һарада хойшо тэрэ хүдэлхэ зуураа ехэхэн амжалтануудые туйлажа шадаа. 19 гүүртэ болон отараануудай малшадта бүхы хэрэгтэй эд барааень, эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашажа наймаалдаг.

МАЛШАДТА ХҮНДЭТЭЙ ХҮН

Г. Д. Конечных арбадахи табан жэлэй түсэбөөр малшадта 419,6 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха ёнотой байгаа. Энэ түсэбөө 1980 оной сентябриин 1-дэ үлүүлэн дүүргэһэн. Түсэбөө гадуур 24 мянган түхэригэй эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаа. Тэрэнэй оролдсотой хүдэлмэри сэгнэгдэжэ, 9-дахи, 10-дахи табан жэлнүүдэй ударник гэһэн тэмдэгүүдээр, КПСС-эй Буряадай областной комитедэй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Эхин партийна организациингаа бюрогой гэшүүн, профсоюзай талаар месткомой гэшүүн Георгий Данилович Конечных Буркоопсоюзай Хүндэлэлэй самбарта хоёр дахин хүндэтэй һуури эзэлээ. Г. Д. Конечных дээшэлүүлэгдэнэ социалис уялга абаһан юм. Тэрэнээ дүүргэжэ шадаха байһандаа һэжэглэнэгүй.

Г. БАДМАЕВА.

Социалис хани холбоон

СЭВ-эй ГЭШҮҮН-ОРОНУУДАЙ ЗАГАҺАНАЙ АЖАХЫ

Мүнөө үедэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта дэлхэйн хүн зоной 10,5 процент ажаһуудаг. Эдэнэр дэлхэй дээрэ баригдадаг бүхы загаһанай 15,3 процентые, 11,5 миллион тонные жэлдээ олзоборилдог байна.

1960—1978 онуудай туршада СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай загаһа олзоборилго бүхыдөө гурба шахуу дахин ургаа. Океан соohоо загаһа баригга түрүү һуури эзэлдэг юм. Болгари, ГДР, Польшо, Румыни, СССР ба зарим тэды Кубашье океанууд соohоо загаһа олзоборидгоёо түргэнөөр, горитойгоор дээшэлүүлэз. СЭВ-эй ажал ябуулгын, мүн тэрэнэй бүридэлдэ ородог оронуудаи хани харилсаанай үедэ энэ шэглэл бэелүүлэгдэжэ эхилһэн юм. Океан далай дээрэ загаһа бариха хэрэг ашаглалгада, кадрнуудые өөлдэлгэдэ, загаһа олзоборилдог ба транспортно-рефрижераторна суднануудаар флодые гүйсэд эзбсэгжүүлгэдэ нүхэдтөө техническэ туһаламжа үзүүлһэн Советскэ Союз энэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа.

СССР-эй техническэ болон мүнгэ зөөриин туһаламжаар, автомашина соо хүлеэтэй хэбтээ юм ха.

Дж. д Урсое иимэ газарта асаржа орхиһон дээрэнээнь харахадашье, хорлон хюдагшадай бэерхүү, зүрюу байһаниинь элирнэ. Тэдэ этэгээдүүд анхаһаа хойшо ёнотой шанга харюу сохилтотой ушараагүй дээрэһээ, удаа дараалан юрэ бусыи убай һэнгэргүй эрилтэнүүдые табидаг байгаа. «Алагдахаар шиндхэгдэһэн д Урсое амиды орхиһоной харюу болгон, тэдэнэр хэдэн удамаршадайнь һууһан Асинара олтирог дээрэхи тусхай түрмые хааха эрилтэ табиба. Тэдэнэй харата эрилтэдэ засагаархидай, үнэндөө, буулта хэхээр зүбшөөрэнтөөд байбашье, амжалта туйлагдаха гэжэ найдангүй, шэнэ эрилтэ табяа. Харата этэгээдүүдэй хараа бодол номноhон «улаан бригадануудай» программна документнүүдые Италиин гол газетэнүүдтэ тунхаглаха эрилтэ табиһан байна. Тиимэ харата эрилтые дүүргэхэеэ олонхи хэблэлнүүдэй арсабашье, хоёр томо газетэ, тэрэ тоодо социалис партиин орган «Авантти», хорлон хюдагшадай «манифестнүүдые» өөһэдынгөө хуудаһануудта гаргаа. Засаг оарижа байгаа бүлэглэлдэ ородог социалистнуудай энэ ябуулгань правительство доторхи арсалдаануудые улам дэбэргэбэ. Юундэб гэхэдэ, хорлон хюдагшадай эрилтэнүүдтэ саашадаа буулта хэхэгүй гэжэ урдань правительствын гарга-hаан шиндхэбэридэ Италиин соцпарти зүришэбэ. Энэнь правительствын ахир тулюурые элирхэйлнэ. Тэрэнэй саашадаа байжа шадахагүй тухай асуудал табина. Юуб гэхэдэ, засагай мүнөөнэй кабинет хэдэн неделиин туршада, үнэндөө, юушье хэжэ шадахаяа болишеһон байгаа. Ороной урда зүгтэхи газарай хүдэлэлгын уршагта хойшолонгуудые усадхаха, орохо гэргүй үлэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхэ мэтэ хойшолуулашагүй асуудалнууд мартагдашаһан байна.

Нютагай шэнжэлэгшэдэй тэмдэглэһэнэй ёноор, «д Урсогой хэрэг» гэмтэ этэгээдүүдтэй тэмсэлэй талаар засагай газарай нозог нобшо, үрэгүй хубхай байһые элирхэйлээ.

д Урсое сүлөөлэлгэ —тэрэнэй хулуугдаһанһаа уламжалан гараһан политическэ зүришэлдөөн дүүрээ гэһэн удхатай бэшэ гэжэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Шэнжэлхы баримта мэдээнүүдэй ёноор, СЭВ-гэй эрье шадарай уһануудта нөөсэнүүдыень тэмтээнгүйгөөр, 1,5 миллионноо үлүү тонно загаһа ба далайн продуктнуудые баримаар юм.

Океан далайда олзоборилгын эрхэ байдалай муудажа байнаннаа уламжалан, уһа сөөрэмүүдэй загаһа, дун хорхои ба уһанай ургамалнуудые дабпагүй, мүн далаин уһан соохи ажахынуудта промышленна аргаар оломоруулгын удха шанар ехэ боложо байна. СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүд нимэ палбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ зарим тэды амжалтануудтаи. СССР-тэ эрье шадарай, уһан дорохи ажахынуудта камоала, лосось болон бусад загаһадые үсхэоэрилгын дүй дүршэл бии болонхой, креветка, даланн капуста, дун хорхой, хабшаахайдал адли амитад ба уһан соо ургадаг ургамалнуудые ургуулха технологи зохёогдонхои. ПНР-тэ Балтиин далайда зэбгэн загаһа, Болгариин Арадай Республикада (Хара далайда) мидние промышленна аргаар үсхэоэрилхэ хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ.

Дабһагүй уһанда загаһа промышленна аргаар үсхэбэрилгые хүгжөөхэ аласай холын арга боломжотой. ГДР, СССР ба ЧССР-тэ тэрэ үнинэй заншалта болонхой ба арад зонине загаһаар хангалгада ехэ үүргэ дүүргэдэг. ГДР-тэ загаһа үсхэоэрилхэ ба олзоборилхын пула уһа сөөрэмүүдэинь 62 процент ашаглагдадаг юм. Чехословакида нуур сөөрэмүүд жэл бүхэндэ 15 мянган тонно загаһа үгэдэг, харин 1990 ондо тэдээн соohоо олзоборилго 26 мянган тоннОоо дээшэ болохо. 1970-аад онуудай тэн багта Вьетнамда баригдаһан бүхы загаһанай 17 процентыень нуур сөөрэмүүд үгэдэг байгаа. Һүүлэй үедэ Болгари, Венгри ба Румынида промышленна аргаар загаһа үсхэбэрилгэ түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Дабпагүй сэбэр уһанда загаһа үсхэбэрилхэ хэрэг манайшье гурэндэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, ороноймнай загаһанай ажахын фонд 25 миллион гектар нуурһаа, 6 миллион шахуу гектар сөөрэмнөө, 500-гаад мянган километр голнуудһаа бүридэнэ. Эдэ үргэн ехэ талмайнуудые эршэмтэйгээр хэрэглэнэй үндэнөөр 1985 ондо дабпагүй уһа сөөрэмүүдээ олзоборилгодоог загаһан 924 мянган тоннодо, тэрэ тоодо тогтомол сөөрэмүүд ба нуурай ажахынуудһаа баригдадаг загаһан 504 мянган тоннодо хүргэгдэхөөр хараалагдана.

Энэ һалбариин талаар НРБ, ГДР, ПНР, СРР болон оусад аха дүү оронуудтай СССР аша туһатан хани харилсаа бэелүүлдэг юм: ашаг ехэтэй загаланай (бестера, буффрало болон бусад) түрьлэн оа жараахай, тусхай түхеэрэлгэ эльгээгдэдэг, загаһа үсхэбэрилхэ дүй дүршэл дамжуулан үгтэдэг.

СЭВ-тэ нэгэдэгшэдэй олон талын хани харилсаан загаһа үсхэбэрилгэдэшье ехэ амжалтатай. Жэшээнь, карп болон бусад түрэлэй загаһадые халуун аршаан булагуудай уһанда үсхэбэрилхэ хамтын хүдэлмэри экономическа горитой ашаг үрэ үгэнэ.

Борис ФРУМКИН,
экономическа өрдэмэй кандидат.
(АПН).

КУБЫН АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ГАВАНА. Кубын революци хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэй болонхой. Кубын арад зоной революционно этигэл нандабари хэнпээшье, юунпээшье айнгүй байха эрхэ тэрээндэ олгоно. Кубада эсэргүү эзэрхэг түримхэй түсэбүүдые хараалдаг этэгээд бүхэн хэнтэй урдаһаа хаража тулалдаха оан һанаа мэдэдэг лэ, — гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Гурэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро мэдүүлбэ. Мансанильо хотодо (Гранма провинци) шэнэ больницын нээгдэһэнтэй дашарамдуулан болоhон, 100 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлээ. Эхэ ороноймгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ нангин уялгаяа ороной эрхэтэдэй гүнсэдхэхэ ябадалай тон шухала удха шанартай байһые Кубын хүтэлбэрилэгшэ тусхай тэмдэглэлэ.

Республикын ажалшад революционно гүн мэдэрэлтэй байһанаа элирхэйлэн, шэн. табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар эхилээд, Кубын Компартиин II съездын шиндхэбэриинүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна, — гэжэ Ф. Кастро тэмдэглэбэ.

Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай эрхим һайнаар мхидхэгдэһэн оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байгаа мүнөөнэй сафрын (саахарай ургаса хуряалгын) үедэ арад зоной ажалай эдэбхи үүсхэл илангаяа эли тодоор харагдана.

Саахарай ургамал хуряахатай хамта, ерэхэ жэлэй ургаса хангаха эшэнүүдые нуулгалга, хүдөө ажахын бусад хүдэлмэри үргэн фронтоор, түсэбэй ёноор бүтээгдэжэ байнхай.

ИРАН-АМЕРИКАН ХАРИЛСААН

ТЕГЕРАН. Ислам республиканска партиин хүтэлэрилэгшэ, Иранай дээдэ сүүдэй түрүүлэгшэ аятолла Бехешти эндэ пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Иранда хабаатай 10 миллиард доллар мүнгэн Америкын банкнуудта байдаг гэжэ мэдүүлбэ. Тэрэшэлэн шахай хулуужа абаашаһан зөөри зөөшэ, США-һаа худалдан абтаһан 12 миллиард долларой сэнтэй эд товарнууд Иранда бусаагдаха ёнотой. Даб дээрэхи ябуулга болгон, 10 миллиард долларые бусаагаад, мүн 12 миллиард долларой сэнтэй зөөри бусааха тухай таарамжатай найдуулгануудые үгөөд байхадань, барисаанда байһан американецууд тушаа асуудал шиидхэгдэхэ болоно гэжэ Бехешти тусхайлан тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН. Барисаанда байгшадта хабаатай асуудал шиидхэхэ арга зам туһай өөрынгөө һүүлшын дурадхалнуудта Тегеранай хуулита харюу США абаагүй байһаар гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Дж. Трэттнер мэдээсэбэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёноор, ойрын 24 часай турша соо Тегераннаа харюу абтаха хэбэргүй байна гэбэ. Хадагаламжада байһан Иранай мүнгэ зөөриин 70 процентые табихаар США зүбшөөрөө, тэрэнэй зарим хубиинь Алжирай түбэй банкда эльгээгээ гэһэншүүгээр Иранай радиогой мэдээсэһые буруушааба.

Барисаанда байгшадай сүлөөлэгдэхэһөө урид хадагаламжада байһан мүнгэ зөөриин үгэхэ Иранай эрилтэнүүдые США дүүргэлтэ болгожо магад гэһэн багсаамжые Трэттнер мүн лэ буруушаагаа.

ХОРЛОЛГО ХЮДАЛГАДА ЭСЭРГҮҮ ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

РИМ. Италидахи хорлон юдагшадай гэмтэ ябуулгын ужэрэн дэбэрэлгэтэй холотой эгээн шахардуу ушалнуудай нэгэн январиин 5-да шомороо. Түрмэнүүд а заһаруулгын колониуудые хинаха тушаал юстициин министерствэдэ даалаг, сүүдэй дээдэ тушаалтай Дж. д Урсое һара үлүүйн үеэр хулгайлһан «улаан бригадануд» гэдэг террористическэ бүлэг олон хоногто тэрэнние тамалан мүрдөһэнэй һүүлээр сүлөөлбэ. Дж. д Урсо юстициин министерствын байшан шадар, автомашина соо хүлеэтэй хэбтээ юм ха.

Дж. д Урсое иимэ газарта асаржа орхиһон дээрэнээнь харахадашье, хорлон хюдагшадай бэерхүү, зүрюу байһаниинь элирнэ. Тэдэ этэгээдүүд анхаһаа хойшо ёнотой шанга харюу сохилтотой ушараагүй дээрэһээ, удаа дараалан юрэ бусыи убай һэнгэргүй эрилтэнүүдые табидаг байгаа. «Алагдахаар шиндхэгдэһэн д Урсое амиды орхиһоной харюу болгон, тэдэнэр хэдэн удамаршадайнь һууһан Асинара олтирог дээрэхи тусхай түрмые хааха эрилтэ табиба. Тэдэнэй харата эрилтэдэ засагаархидай, үнэндөө, буулта хэхээр зүбшөөрэнтөөд байбашье, амжалта туйлагдаха гэжэ найдангүй, шэнэ эрилтэ табяа. Харата этэгээдүүдэй хараа бодол номноhон «улаан бригадануудай» программна документнүүдые Италиин гол газетэнүүдтэ тунхаглаха эрилтэ табиһан байна. Тиимэ харата эрилтые дүүргэхэеэ олонхи хэблэлнүүдэй арсабашье, хоёр томо газетэ, тэрэ тоодо социалис партиин орган «Авантти», хорлон хюдагшадай «

ШАЛГАЛТАНУУД ТҮЛЭГ ДУНДАА

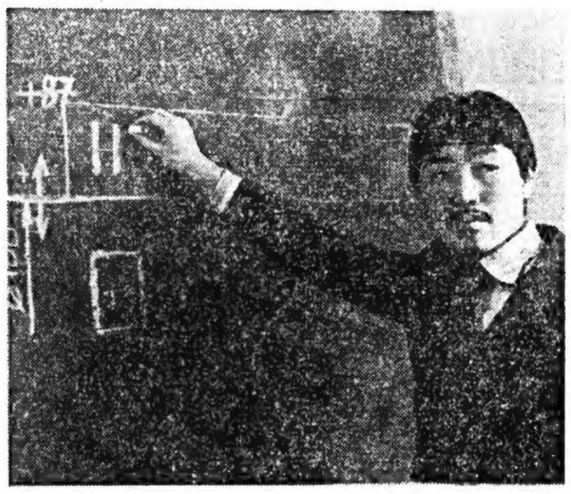

Хэзээ нэгэтэ студент ябаһан хүн шалгалтануудай үеые ухаандаа бүхөөр хадуулаһан байдаг. Юуб гэхэдэ, эгээл энэ харюусалгата хаһада ураг тархидаа ухамайлан ноосэлһэн бүхы мэдэсэеэ нэгэн доро «зангидуулан» суглуулжа, һанаа сэдьхэлээ зобоохо ушар тудадаг гээшэ. Зүүн Сибирин технологическа институтдай машина бүтээлгын факультедэй студентнэртэй эгээл нимэ тухашаруу, сүлөөгүй сагтань ушаржа, шалгалтын болжо байһан с аудиторнин дэргэдэ зогсоходоо, мүн лэ хүлгүү мэдэрэлдэ абтабабди. Эдэнэр сүүдүйн мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсахаар бэеэ зэйлэжэ, бэлдэжэ байһан хүнүүд гээшэ. Заримань инженер-механигууд, нүгөөдүүлынь хүнгэн промышленностин машина ба аппарадуудые бүтээгшэдзаһабарилагшад болохо юм.

— Тоэд тэрэ болотор үшөөл олон «дабаан» дабагдаха даа. Мүнөө 2-дохи, 3-дахи, 4-дэхи курсынхид нэжээд — хошоод шалгалтануудаа тушаанхай. Тиихэдэ 5-дахи курсын студентнэрэй үбэлэйнгөө сессиие дүүргээд байхадань, нэгэдэхиннихид түрүүшын шалгалтада һаяар орохонь, — гэжэ факультедэй деканай орлогшо А. Н. Пивоваров хэлэнэ.

Гурбадахи курсын 118-3 бүлэгэй хүбүүд, басагад «Механизмуудай ба машинануудай теори» гэһэн дисциплинэеэ оролдосотой һайнаар шудалдаг. Юуб гэхэдэ, энэмнай мэргэжэлэй нюусапуудые мэдэжэ абахада, алтан түлхюур болжо үгэхэ ёнотой бшуу. Хоёрдохёор дүй дүршэл ехэтэй, уннинэй багша, кафедрын доцент А. Н. Мурашев лекциүүдые уншадаг, түбшэн даруу зангаараа, эрдэм мэдэсээрээ студентнэртэ һайшаагдадаг юм. Саг үргэлжэ «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурадаг студентнэр А. Полуэктов, В. Михайлов, Л. Ельцина гэгшэд эгээл түрүүлэн биледүүдые абаад, асуудалнуудта тордиһогүй дүүрэн харюу үгэнэ. Ямар аргаар нимэ амжалта туйлагданаб? Харюунь юрын: даабари үгтэхэтэй сасуу дүүргэхэ, һуралсалдаа зохёохы ёноор хандаха, нинтын ажабайдалда эдэбхи харуулха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, В. Михайлов 1-дэхи курсын һуралсалай-хүмүүжүүлгын комиссиин түрүүлэгшэ юм. А. Полуэктов эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэринүүдые бэшэхэдээ, онсо ульһа залитай байһанаа гэршэлэнхэй. Удаань студент Сергей Балханов харюусана. Нилээд ульгамаар хөөрэжэ байгараа, хоёрдохи асуудалайнгаа һүүл багаар бага зэргэ торосолдоод, тудэгэсөөд абаба. Багшань журналаа һэхэжэ, семестрэй үедэ абаһан сэгнэлтэнүүдынь, курсовой хүдэлмэриннинь харана. Хуу «табануу».

— Бэрхэ, бэлэдхэл һайнтай студент юм. Сергей, энээхэн асуудал үшөөл һайса хараарайт, — гээд, Балхановта сэгнэлтэ табиһанай удаа нэмэбэ. — Хүн бүхэнэйнь арга боломжо тухайлагданал гээшэ. Зарим ушарта дэмжэхэ гээшэшни шанга эрилтэ, табиһанһаа үлүү байдаг.

Энэ бүлэгэйхид хоорондоо бэе бэеэ ойлголсодог эбтэй эстэй коллектив болон бүридэнхэй. Тиимэһээл алишье талаһаа һайшаал магтаалда хүртэжэ байдаг юм. Мүн лэ 118-2 бүлэг тухай эгээл нимэ үгэнүүдые хэлэхэдээ, һайшаалта хэрэгүүдээрээ институт соогоо алдар суутай болонхой гэжэ тэмдэглэмээр. Кураторынь Н. А. Хамаева хүмүүжүүлгын хүдэлмэриндэ онсо анхарал хандуулдаг, студентнэр һурагшад бэшэ гэжэ мэдэрбэшье, эдэнние элсүүлхэ, урма зоригынь үргэхэ, зүб шиндхэбэри абахадань туһалха хэрэгтэй гэжэ тоолодог.

Гэхэ зуура, тус факультедэй студентнэр мүнөө намарһаа шэнэ мэргэжэлээр һуралсал гарадаг болобо. «Автомобиль ба автомобильна ажахы» гэһэн дисциплинэ шудалжа эхилэнхэй. Республикын Госкомсельхозтехникэдэ, Буряадай транспортын управлениде ба бусадшье предприятинуудта тусхай бүлэдхэлтэй инженернүүдэй дуталдадаг ушарһаа нимэ шиндхэбэри гаргагдаһан, СССР-эй Дээдэ һургуулинуудай министерствын зүгһөө дэмжэгдэһэн байна. Тиин эндэхи багшанар Ленинград хотын политехническэ институдта, Москвагай Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ һуралсалай училищида мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ ерэһэн. Автомобилиин байгуулга гүйсэд шудалһан, дээдэ гарай мэргэжэлтэдые бэлдэхэдэ нютагай предприятинуудай туһа хүргэжэ, хэшээлнүүдые үнгэргэлсэхэ юм.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. 3-дахи курсын студент Артур Шарагулов харюусана. 2. Дээдэ математикын кафедрын багша Э. П. Злыгостева студент Сергей Ринчиногой эрдэм мэдэсэ шалгана.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА...

Репортаж

Улаан-Удэ хотын тамаралгын бассейн уржадэр байрай оршон байдалда нээгдэбэ. Республикымнай нинслэлэй партийна, совет эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, спортивна олонитын түлөөлэгшэд энэ баяр ёнолодо хабаадалсаа.

Удын урда бэедэ түмэрбетон болон шэлээр баригдаһан үргөө һайхан ордон хүн зоной анхарал татаһаар үнинэй. Энэнь манай орон дотор спортые хүгжөөлгэдэ партии, правительствын анхаралаа ехээр хандуулдаг байһые гэршэлнэ. «Спорт тухайда анхаралаа хандуулха гэзэ совет хүнэй эдүүр энхэ ябаха тухайда анхарал ороолдолго болоно» гэжэ Гол шэглэлнүүдэй проект дотор хэлэгдэһэнинь гүнзэгы удхатай.

...Энэ ёнололой эхиннээ һүүл хүрэтэрөө үльгэрэй шэнжэтэй байшыень онсолон тэмдэглэлтэй. Буряад арадай үльгэр онтохон соо түүрээгдэдэг Уһан хаан Алма мэргэн басагантаяа хамта уһан юулэгдэдэг. Тамаралгын бассейнэй гүнзэгынь эхин дэрээ 6 метр шахуу юм. Тиихэдэ эндэ 3,5 болон 10 метрэй вышкэнүүд бии. Эдэ бүгэдын ашаар тамаралгаар болон уһа руу һүрэлгөөр ехэ ехэ мүрысөөнүүдые, тэрэ тоодо улаасхоорондын мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ аргатай байна. Барилгашадһаа гадна, республикымнай олон предприятинуудай, тэрэ тоодо авиационно заводой, Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай хүдэлмэришэд бассейнэй барилгада хабаадалсаа.

Гүрэнэй гимнын аялга хүгжэм доро һурагшад-спортсменүүд Олег Гуреев, Федя Трифонов гэгшэд бассейнние нээлгын туг үргэбэ.

Удаань 7-дохи СМУ-гай барилгашадай бригадир Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат В. К. Рубцов үгэ абахадаа, нигэжэ хэлээ:

— Манай барилга-хабсаралгын управленин барилгашад энэ орёо нарин, харюусалгатай шухала барилгые долоон жэл соо хэһэн байна. Ажал хэрэгтэмнай ехэ бэрхэшээл түбэгүүдшье тохёолдоо. Ушарынь гэхэдэ, олдохонь шухаг түхеэрэлгэ харуулха хэрэгтэй. Тамаралгын бассейнэй гүнзэгынь эхин дэрээ 6 метр шахуу юм. Тиихэдэ эндэ 3,5 болон 10 метрэй вышкэнүүд бии. Эдэ бүгэдын ашаар тамаралгаар болон уһа руу һүрэлгөөр ехэ ехэ мүрысөөнүүдые, тэрэ тоодо улаасхоорондын мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ аргатай байна. Барилгашадһаа гадна, республикымнай олон предприятинуудай, тэрэ тоодо авиационно заводой, Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай хүдэлмэришэд бассейнэй барилгада хабаадалсаа.

Гүрэнэй гимнын аялга хүгжэм доро һурагшад-спортсменүүд Олег Гуреев, Федя Трифонов гэгшэд бассейнние нээлгын туг үргэбэ.

Удаань 7-дохи СМУ-гай барилгашадай бригадир Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат В. К. Рубцов үгэ абахадаа, нигэжэ хэлээ:

— Манай барилга-хабсаралгын управленин барилгашад энэ орёо нарин, харюусалгатай шухала барилгые долоон жэл соо хэһэн байна. Ажал хэрэгтэмнай ехэ бэрхэшээл түбэгүүдшье тохёолдоо. Ушарынь гэхэдэ, олдохонь шухаг түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй болодог һэн. Тиигээшье һаань, ажалаа һайнаар дүүргэбэбди. Гүрэнэй комисси һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа абаа. Үтынгөө түгэсхэлдэ тэрэ һүндэ тэмдэтэ түлхюур бассейнэй директор Н. Е. Ерофеевтэ барюулба.

Барилгашад түрүүлэн тамарха нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байха юм.

Һүүльэрнь Байгал нуурай хэшэг — эрюун тунгалаг уһа бассейн руу адхалгын ёнолол болобо.

Энээнэй удаа Улаан-Удын 11-дэхи, 82-дохи һургуулинуудай һурагша хүүгүүд, басагад 50 болон 100 метрэй зайда тамаралгын мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, түрүүшын рекорд тогтооһон байна.

Нигэжэ республикымнай нинслэл хотодо тамаралгын шэнэ бассейн нээгдэбэ бшуу.

Бассейнэй директор нүхэр Ерофеевтэй уулзахадамнай, нигэжэ хөөрэбэ:

—Манай тамаралгын бассейн хэмжээгээрээ, техническэ хангалгаараа ороноймнай зүүн хубидахи эгээл ехэ бассейн болоно. Энээнние хүдэлмэрилэгшэдэймнай тоо элирхэйлэн гэршэлнэ. Ушарынь гэхэдэ, манай бассейндэ 70 гаран хүдэлмэрилэгшэ ажаллаха. Хожомоо бассейнэймнай дэргэдэ хүүгэдэй спортын һургуули нээгдэхэ юм. Юрэдөөл, тамарха дуратайшуулда ёнотойл һаиндэр ерэбэ гэжэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тамаралгын бассейн дотор.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

СПОРТ

ХАГСУУ ҺАЛХИ ХАХА ЭСХЭН...

Мүльһэн дээрэ мотоциклаар урилдалгаар Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоныи мүрысөөн авиационно заводой стадионой елүүр дээрэ үнгэргэгдэбэ. Владивосток, Уссурийск, Благовещенск, Шэтэ, Улаан-Удэ, Эрхүү, Красноярск хотонуудай бэлигтэй бэрхэ мотоциклистнүүд мүрысөөндэ хабаадаа. Эдэнэй хөёрынь СССР-эй спортын мастернууд, долоонинь мастерта кандидадуу байгаа.

Эрхүүгэй, Красноярскын болон Приморийн спортсменүүд эрэлхэг зоригтойгоор, жэгдэ һайнаар урилдаба.

Хоёр үдэрэй турша соо үргэлжэлэн мүрысөөндэ Анатолий Рязанов (Эрхүү) онсо шалгаржа, зоныи чемпион болобо. Тиихэдээ тэрэ 100 метрэ тонгон урилдалгаар шэнэ рекорд тогтоонон байха юм — 1 минута 59 секунда.

Эрхүүгэй суглуулагдамал командын гэшүүн Камиль Асматулин — 2-дохи, Григорий Харченко (Владивосток) 3-дахи һуури эзэлээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр амжалта туйлаһан долоон мотоциклист РСФСР-эй чемпионадай январиин 17—18-да Красноярск хотодо үнгэргэдэхэ дүрбэнэй нэгэ хубида хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

В. ДАБАЕВ,
мүрысөөнэй судья.

Улаасхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

АЮУЛТА ТҮСЭБҮҮДТЭ ЭСЭРГҮҮСЭН

Шэнэ 1981 оной түрүүшын неделинүүдтэ дэлхэйн оронуудта эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн эдэбхижэһэн байна. США, ФРГ, Англи ба бусад оронуудта сэрэгэй ябуулгануудта эсэргүү демонстрацинууд үнгэргэгдөө. Американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые тараан тодхолгодо эсэргүү хүдэлөөн Баруун Европодо шэнэ хүсөөр дэлгэрбэ.

Баруун Европые американ «Першинг-2» ба далитай ракетэнүүдые ниидхүүлэн табиха стартова талмай болгохо ябадалһаа арсахын түлөө байһанаа олонитын элдэб түлөөлэгшэд — политическэ ажал ябуулагшад, засагай хүтэлбэридэ байһан партинуудай үмэнэһөө парламентнуудай депутадууд мэдүүлнэ. Жэшээнь, Баруун Германиин социалис-демократическа партиин элитэ 150 түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо парламентын хэдэ хэдэн депутадууд орон доторoо американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые тараан тодхохо тухай шиидхэбэриһээ арсаха уряатайгаар ФРГ-гэй правительствада эльгээдэхэ бэшэгтэ өөһэдынгөө гар табиһан байха юм.

Сэрэгэй бюджедые жэл бүри гурбан процентээр дэшэлүүлхэ гэһэн США-гай эрилтые НАТО-гай талаар Европын союзнигуудай балай ехээр дэмжэжэ үгөөгүй байһан тушаа мүнөө һануулхада болоно. Эндэ гансахан лэ Британиин консерваторнуудые толгойлогшо М. Тэтчер политическэ холо харасагүйгөөр, үгэ дуугүйгөөр Вашингтондо зэргэшээ таталсана.

«Хамжагшадайнгаа үгэ дууламгай бэшэ» болоод, хоорондоо арсалдаа буляалдаатай болон энэ үедэ США балмад бүдүүлигээр баалата хэхэ политикаяа улам шангадхаха һэдэлгэ гаргана. Энээн тушаа тодорхойлон хэлэбэл, НАТО-гай Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша, американ генерал Роджерс. гэгшэ американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын гүрэнүүдэй газар дээрэ тараан тодхохо талаар түсэбые үгэ дуугүйгөөр бэелүүлхэ эрилтэ һаяхан табяа.

Гэбэшье, океанай саанаһаа дайгаар жүреөдэһэн уряануудай ямар аюулда хүргэхэ байһаниие, ядерна буу зэбсэгүүдые ехээр гаргалгын эб найрамдалай хэрэгтэ ямар ехэ хохидолтой байһаниие Баруун Европын арадууд һайнаар ойлгодог боложо байна. Тэдэнэр амгалан тайбан ерээдүйнгөө түлөө эрид сэхэ байһанаа мэдүүлэн, СССР-эй ба социалис бусад гүрэнүүдэй эб найрамдалда зорюулагдаһан дурадхалнуудые һайшаан дэмжэнэ.

Өөһэдынгөө оронуудые ядерна дайнай полигон болгохо ябадалда зүбшөөлөө үгэхэгүй байһан гухайгаа датчанууд ба норвежцүүд сэхэ ойлгуулан хай. Бельгиин, Нидерландын правительстванууд түрүүн далитай ракетэнүүдые тодхуулха зүбшөөлөө үгэһэн аад, өөһэдынгөө оронуудай олонитын зүгһөө хэгдэһэн буруушаалгаһаа тунхаряад, саашадаа энэ асуудалай шиидхэбэрние хүсэндэнь хүргэнгүй унжагайруулха гэжэ бодомжолонхой хаш.

Энэ асуудалай ушар байдалые бодото дээрэнь абажа хараха болоо һаа, Холбоото Штадууд НАТО-гай талаар өөһэдынгөө союзнигуудые мэхэлжэрхёо гэһэн үгэ хүүр Баруун Европодо гарадаг болонхой. США ОСВ-2 гэдэг Договорые эсэслэн баталхабди гэжэ найдуулаад, тэрэнэйнгээ түлөө дунда зэргын зайда табигдаха американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгодо зубшөөлөө үгэхэ эрилтэ табиһан гээшэ. ОСВ-2 Договорой эсэслэн баталгаһанай һүүлээр «Совет сэрэгэй аюул» улам ехэ болохо, тиихэдэнь американ шэнэ ракетэнүүд «аюулгүй байдалай найдабари» боложо үгэхэ гээд сагаан байшан ойлгуулдаг байгаа. Мүнөө энэ мэхэнь бүришье һаа ехээр элиржэ байна.

РЕВОЛЮЦИИН ХҮСЭ ЕХЭТЭ ЗЭБСЭГ

1978 оной апрелиин революцин аша туһаар Афганистанда революцида эсэргүү ябуулгануудые усадхаха талаар зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ хүн зоной хүсэ элсүүлэн нэгдхэхэ, национальна хүгжэлтэ туйлаха, афганецуудай материальна ба культурна ажаһуудал һайкаруулха шухала арга боломжонууд байгуулагдаһан гээшэ. Ушар нимэһээ эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна фронт байгуулха айхабтар шухала болонхой. Энэ асуудал хадаа Афганистанай Демократическа Республикын национальна ба патриотическа хүсэнүүдэй Кабулда һаяхан үнгэргэгдэһэн конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гол зүйл байба. Анар хоёр мянга шахуу делегадууд — хүдэлмэришэд болон таряашад, интеллигенциин, шажан мүргэлэй, нинтын организацинуудай, элдэб угсаатан ба бага яһатанай түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Афганистанай арадай-демократическа партиин ЦК-гай гэшүүд, министрнүүд, ДРА-гай Революционно Советэй гэшүүд тэрэ конференцидэ хабаадалсаба. Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Советэй түрүүлэгшэ ба Премьер-министр Баббрак Кармаль революцин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада национальна фронт байгуулха шухала хэрэгтэй арга боломжын бии байһаниие бүхы талаһаань үндэнэлэн харуулаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна фронтын гол зорилго юуб гэхэдэ, Афганистанай национальна ба социальна хүгжэлтын аша туһада национально-демократическа шэнэдэхэн хубилалтын үндэһэ һуури дээрэ эхэ орондоо үнэн сэхэ, түрүү үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгэ болоно. Энэ фронт нинтын-политическэ организацинуудай системэ боложо, хүдэлмэришэд ба таряашадай холбоо барисаан тэрэнэй гол хүсэниинь байха зэргэтэй. НДПА-гай гол хараа шугамые хүтэлбэри болгон, национальна фронт ДРА-гай Революционно Советэй ба правительствын политикые олондо ойлгуулха ба хүгжэн һалбаржа байһан шэнэ Афганистанние байгуулгада афган арадые элсүүлхэ ёнотой гэжэ конференцидэ хабаадагшад онсолон тэмдэглээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна эн ургэн фронт хадаа ДРА-гай ажалшадай засагай түшэг тулгуури, национально-демократическа революцие эсэстэнь хүрэтэр хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ ехэтэ зэбсэг боложо үгэхэ байна. Афганистанай арадай-демократическа парти политическэ талаар хүтэлбэрилгын гол хүсэн боложо, энэ фронтын бүридэлдэ оролсохо юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын национальна фронт байгуулха тухай дурадхалые орон доторнь бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ хадаа афганецуудай энэ үйлэ хэрэгые эдэбхи үүсхэлтэйгээр дэмжэжэ байһаниие, социально-экономическа хүгжэлтын замаар Афганистанай амжалтатайгаар дабшалга хангаха национально-патриотическа хүсэнүүдэй һайшаажа байһаниие элирхэйлэн харуулна. Контрреволюционно бандидуудтай тэмсэлдэ хүн зоной улам эдэбхитэйгээр хабаадалга, оло мянган афганецуудай орон нютагтаа бусажа байһан ушар ДРА-гай хуулита правительствада арад зоной этигэл найдабаринн улам ургажа байһаниие, НДПА-гай ЦК-гай хүтэлбэри доро түрүү үзэлтэй ба эхэ орондоо үнэн сэхэ бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгэдэ зорюулагдаһан хараа шугамай бата найдамтайгаар дэмжэгдэжэ байһаниие эли тодоор гэршэлнэ.

ЭРИД ШУУД ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Намибидахи байдалаар ООН-ой Женевэдэ үнгэргэгдэһэн конференциин мүртэй үрэ дүн туйлагдаагүйшье һаань, нимэ нэгэ юумэн тухай хэлэжэ болохо байна. Эндэхи газар дайдые хуули бусаар эзэмдэжэ байһан ЮАР-тахи расис журам өөрынгөө эзэрхэн зонхилолгые хэтэ мүнхэдэнь үлөөхэ гэһэн ори гансахан зорилго урдаа табина.

Баруун-урдахи Африкын арадай организацин (СВАПО) ба Преторийн журамай делегацинуудай хабаадалсаһан Женевэдэ үнгэргэгдэһэн хэлсээн дээрэ расистнууд Намибида бээ даанхай байдал олгохо саг тодорхойлхо үшөө «эртэ» гэжэ мэдүүлээ. СВАПО-е Намибиин арадай хуулита гансал түлөөлэгшэ гэжэ мэдэрһэн Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида бэрхэнгеэр расистнууд Виндхукһаа ерэһэн өөһэдынгөө дахуулнуудта хэлсээн дээрэ адли эрхэ үгэхэ эрилтэ ООН-ой урда табяа.

Намибиин асуудалай шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан уласхоорондын нэгэдэлнүүдэй хамаг оролдолгодо Претори түрүүшынхээ бэрхэшээл тохёолдуулжа байна бэшэ. Буудалдаануудые болюулжа, оронойнь газар дээрэһээ Урда-Африкын эзэмдэлгын сэрэгүүдые удаа дараалуулан, гаргаха, һүүлээрнь сүлөөтэ ёноор демократическа һунгалта үнгэргэхэ гэһэн түсэб ООН-ой Аюулгүйн Совет үшөө 1978 ондо баталан абаһан байха юм. Аюулгүйн Советэй тэрэ түсэбые СВАПО-дал адляар ЮАР зүбшөөһэн аад, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ тухай үгын гарахатай зэргэ расистнууд өөһэдтөө нэгэн талын булюу байдал үгэхэ эрилтэ табихаһаа эхилээд, Намибида колониализм усадхаха талаар уласхоорондын бүхы оролдолго эрмэлзэлые хойшо татана.

Гэбэшье олон жэлдэ зобожо, тулижа байһан энэ ороной арад расистнуудай дарлалтые саашадаа тэсэхэгүй байһанаа мэдүүлэн, эсэргүүсэлтын тэмсэлдэ эрид шуу болонхой. Женевэдэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ СВАПО-гай президент С. Нуйома гэгшэ расистнуудай эзэрхэг түримхэй харяис ябуулгануудта эсэргүү, нүлөө ехэтэй хэмжэ абаха шухала тухай мэдүүлгэ хэһэн байна. Өөрынгөө толгойлжо байһан организацин Намибида тохёолдоһон эрхэ байдалда зохисотой шиидхэбэри абхуулхын тула Аюулгүйн Советые зарлуулха хүсэлтэй байһан тушаа С. Нуйома онсолон тэмдэглээ.

Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгын тиимэ бэлэн бэшэ байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Преторидо хабаатай асуудалаар шиидхэбэри абхуулангүй, расистнуудта туһалха хүнүүд Аюулгүйн Советдэ биигээшэ. Тэдээн тушаа тодорхойлон нэрлэбэл, США-гай, Англиин, Франциин түлөөлэгшэд болоно. Эдэ оронуудай компаниинууд Намибиин байгаалиин баялигуудые гам хайрагүйгөөр дээрмэдэлгэдэгээл эдэбхитэйгээр хабаадана. Тиимэһээ эдэ оронууд тэндэ колониальна журам хуушан хөбэрнь үлөөхые оролдоно. Ушар нимэһээ Африкын оронуудэрхэ сүлөөгэй ба бээ даанхай байдалай уг зорилгые хүндэлдэг бүхы гүрэнүүдэй үмэнэ Намибида эсэргүү үгэхэгэ хэжэ байһан расистнууд болон империалистнуудта эрид шуу баалата хэхэ эрилтэ табигдана.

В. МАЛЫШЕВ,
К. ДУДАРЕВ,
М. КНЯЗЬКОВ,
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүн зоной түрүү зэргэдэ дабшан, шэнэ амжалтануудтэ» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Мүрысөнөбди: Буряад, Яхад, Шэтэ» — Буряадай статуправленинин мэдээсэл. ТАСС-ай шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Марксистско-ленинскэ һуралсал». «Өөрынгөө жэшээ дээрэ» — Ю. Богомоловой корреспонденци. «Табан жэлэй түрүүшүүл» — «Ажалаар олдоһон алдар» — С. Дарсевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Малшадта — онсо анхарал». «Харюусалгаяа дээшэлүүлхэ» — А. Петрунин, Н. Дамиранов, Т. Волынцева гэгшэдэй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Болгар орондо болоһон уулзалгануудта». «Хани барисаанай һүлдэ тэмдэг» — П. Петровагай статья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» январиин 10-да үнгэргэгдэһэн 2-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 709.565 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (10 карточка) таагшад — 5.740 түхэриг, дүрбэн номер (783 карточка) тааһан хүнүүд — 81 түхэриг, гурбан номер (18410 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.069.485 билет ороо. Табан номер (2 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1222 карточка) таагшад — 171 түхэриг, гурбан номер (43513 карточка) тааһан хүнүүд 9 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» хоёрдохи тиражай шүүбэринүүд январиин 21-һээ февралиин 21 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглоонэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнууд. 10.35 — «Поднятая целина» — уран һайханай фильм. 1-дэхи серн. 12.05 — «М. Глинкын симфоническа зохёолнууд». 12.20 — Шэнэ һонин. 14.55 — Дамжуулгын программа. 15.00 — Шэнэ һонин. 15.20 — Баримтата фильмүүд. 16.10 — «Горизонт».

Улаан-Удэ. 17.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. (буряадаар).

Москва. 17.35 — «Орлёнок» телестудиин юнкорнууд КПСС-эй Скопинско горкомой (Рязанска область) нэгэдахи секретарь В. Н. Головановтай уулзаха.

Улаан-Удэ. 18.30 — «Байгалай уһа сэбэр байлгаха» — проект зүбшэн хэлсэлгэ.

Москва. 19.00 — «Хүхюун нотохонууд». 19,15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30 — «КПСС-эй XXVI съезд үгтуулан». Грузиин ССР-эй телевиденин дамжуулга. («Грузия». «Земля и люди») — баримтата фильмүүд). 2. Концерт. 21.30 — «Время», 22,05 — «Нухэдэйм шэнжэ шарай». 22.45 — Концерт. 23.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.30 — Баскетболоор кубогта хүртэгшэдэй кубок абахын түлөө. Эрэшүүл. «Жальгирис» (Каунас) — «Цибона» (Загреб—Югославии).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.10 — Сахалинай ород арадай хоорой концерт.

Улаан-Удэ. 17.35 — «Республика дотороо түрүүшын» — баримтата фильм.

Москва. 18.30 — «Манай сэсэрлиг».

Улаан-Удэ. 19.00 — Соносхолнууд. 19.10 — «Аман зохёол» — концерт. 19.35 — «Тамхи таталга нимэшье аюулда хүргэдэг...» — киноочерк. 19.45 — «Кремлиин курантнууд» — уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай бага үүлэтэй байха, һулаханаар һалхилха, үдэртөө 25—30 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ зарим районуудта 20 градус хүйтэн болохо, БАМ-ай Буряадай участогай нютагуудта 30—35 градус хүрэтэр хүйтэн үзэгдэхэ хараатай.

Январиин 21—22-ой үдэрнүүдтэ бага үүлэтэй байха, үглөөгүүр хаа хаанагүй манан унаха. Һулаханаар һалхилха. Һуниндөө 33—38, зарим районуудта 26 градус хүрэтэр хүйтэрхэ. Хориин ба хойто районуудта бүхы дөө 41—46 градус, үлэ 25—30, зарим районуу 20 градус хүрэтэр хүй байха. БАМ-ай Буряд участогай нютагуудта 30— градус хүйтэн болохоор саамжалагдана.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00333. Заказ № 16. Индекс 5901.